

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача Гусейнової Айселі Шахін кизи

(ПІБ)

академічної групи 072-20з-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Фінансовий механізм забезпечення економічної безпеки комерційного банку в кризових умовах (на прикладі АТ КБ "ПриватБанк")»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Крилова О.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В. УСАТЕНКО

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2025 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Гусейновій Айселі Шахін кизи** академічної групи **072-21з-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Фінансовий механізм забезпечення економічної безпеки комерційного банку в кризових умовах (на прикладі АТ КБ "ПриватБанк")»**
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **01.05.2025р. №331-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	28.04.2025-30.04.2025
Розділ 1	Теоретико-методичні основи забезпечення економічної безпеки комерційного банку	01.05.2025-09.05.2025
Розділ 2	Аналіз рівня економічної безпеки банківської установи на прикладі АТ КБ «Приватбанк»	10.05.2025-18.05.2025
Розділ 3	Фінансовий механізм забезпечення економічної безпеки комерційного банку в кризових умовах (на прикладі АТ КБ «Приватбанк»)	19.05.2025-27.05.2025
ВИСНОВКИ		28.05.2025-29.05.2025
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	30.05.2025-01.06.2025

Завдання видано

(підпис керівника)

О.В.Крилова
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **07.04.2025 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **02.06.2025 р.**

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

А.Ш.кизи Гусейнова
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Гусейнова А.Ш. кизи – Фінансовий механізм забезпечення економічної безпеки комерційного банку в кризових умовах (на прикладі АТ КБ "ПриватБанк"). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2025.

Мета кваліфікаційної роботи – вивчити теоретичні основи оцінювання та розробити практичні рекомендації забезпечення економічної безпеки банку в кризових умовах.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, доведено актуальність теми, окреслено задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі досліджено теоретичні підходи до поняття економічної безпеки банків, охарактеризовано її структуру, складові, загрози та основні принципи забезпечення безпеки в сучасних умовах.

У другому розділі проведено аналіз фінансового стану ПриватБанку, досліджено динаміку основних показників прибутковості, платоспроможності, ліквідності та капіталу.

У третьому розділі здійснено прогнозування ключових показників економічної безпеки банку на 2025 рік за методом екстраполяції, визначено найбільш значущі ризики та розроблено комплекс заходів щодо їх зменшення. Розраховано вплив запропонованих заходів на прибутковість, ліквідність і стабільність банку.

Результати дослідження можуть бути використані в практиці ПриватБанку та інших фінансових установ для посилення їх фінансової безпеки, вдосконалення антикризового управління та підвищення довіри клієнтів.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА, РИЗИКИ, ЛІКВІДНІСТЬ, КАПІТАЛ, ПРИБУТКОВІСТЬ, НОРМАТИВИ НБУ, BASEL III, ПРОГНОЗУВАННЯ.

ABSTRACT

Huseinova A.S. – Financial mechanism for ensuring the economic security of a commercial bank in crisis conditions ((based on the example of PrivatBank JSC). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2025.

The objective of this qualification thesis is to study the theoretical foundations and develop practical recommendations for ensuring the economic security of a bank under crisis conditions.

The introduction outlines the current state of the problem, justifies the relevance of the topic, defines the tasks of the thesis, and identifies the object and subject of the research.

The first chapter examines theoretical approaches to the concept of economic security of banks, describes its structure, components, threats, and the main principles of ensuring security in modern conditions.

The second chapter provides an analysis of the financial condition of PrivatBank, investigating the dynamics of key indicators of profitability, solvency, liquidity, and capital.

The third chapter presents a forecast of key economic security indicators of the bank for 2025 using the trend extrapolation method, identifies the most significant risks, and develops a set of measures to mitigate them. The impact of the proposed measures on the bank's profitability, liquidity, and stability is calculated.

The results of the study can be used in the practice of PrivatBank and other financial institutions to strengthen their financial security, improve crisis management, and enhance client trust.

FINANCIAL SECURITY, RISKS, LIQUIDITY, CAPITAL, PROFITABILITY, NBU REGULATIONS, BASEL III, FORECASTING.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	9
1.1. Сутність економічної безпеки банку	9
1.2. Механізм забезпечення економічної безпекою банку	17
1.3. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки банку...	25
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	34
2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «Приватбанк».....	34
2.2. Аналіз основних показників результативності функціонування АТ КБ «Приватбанк».....	37
2.3. Оцінка рівня ефективності управління економічної безпекою АТ КБ «Приватбанк».....	46
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3 ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»).....	60
3.1. Прогнозування основних показників фінансової діяльності банку як елемент забезпечення економічної безпеки.....	60
3.2. Мінімізація ключових ризиків та їх вплив на економічну безпеку АТ КБ «ПриватБанк».....	66
3.3. Напрями підвищення економічної безпеки АТ КБ «ПриватБанк» в кризових умовах.....	70
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми. Великий вплив зовнішніх дестабілізаційних факторів відзначається на сучасному етапі розвитку вітчизняного фінансового ринку. Серед цих факторів є значне скорочення доходів населення, стагнація реального сектору економіки, валютна нестабільність і зростання рівня безробіття. У таких умовах банківські установи змушені використовувати агресивну бізнес-стратегію, щоб зберегти свою фінансову стабільність і конкурентоспроможність на банківському ринку. Гарантування фінансової безпеки, яка залежить від динаміки кредитної та валютної діяльності, рівня кредитних ризиків, розміру та структури ресурсної бази, а також методів управління доходами та витратами, є важливим для ефективного функціонування банків. Проблема захисту банківської системи України в умовах воєнного стану набуває особливої ваги, оскільки вона є важливою частиною національної безпеки.

Зростаюча увага як науковців, так і практиків до досліджень питань фінансової безпеки банківського сектору підтверджує його актуальність. Серед провідних експертів варто відзначити праці Є. Андрєєвої, О. Барановського, Р. Вовченка, В. Гайдука, В. С. Домбровського, А. Єпіфанова, М. Зубка, Г. Карчевої, В. Коваленка, М. Копитка, Р. Квасницької, І. Мойсеєнко, О. Дослідження Б. Москвіна, В. Коваленка та Д. Коробцової заслуговують на увагу в контексті аналізу безпекових аспектів функціонування банків у воєнний період. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, важливим залишається продовження розробки теоретичних основ і вдосконалення науково-методичних методів оцінювання фінансової безпеки банків; вивчення наслідків військової агресії для фінансового та реального секторів економіки; і розробка стратегічних орієнтирів для подальшого розвитку банківської системи з урахуванням вимог до її безпеки та стійкості.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в тому, щоб вивчити теоретичні основи оцінювання та розробити практичні рекомендації забезпечення економічної безпеки банку в кризових умовах.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити категоріальний апарат, який визначає зміст економічної безпеки банківської установи;
- проаналізувати індикатори економічної безпеки вітчизняної банківської системи;
- проаналізувати показники фінансової діяльності АТ КБ «Приватбанк»;
- дослідити стан економічної безпеки АТ КБ «Приватбанк» під час воєнного стану;
- розробити стратегії покращення економічної безпеки АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом дослідження є процес забезпечення економічної безпеки банку в кризових умовах.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти забезпечення економічної безпеки банку в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано різноманітні методи дослідження, щоб створити комплексний підхід до аналізу фінансової безпеки банківських установ. При дослідженні категоріального апарату фінансової безпеки банку загальнонаукові методи включають методи теоретичного узагальнення та синтезу. Для виявлення та класифікації зовнішніх і внутрішніх загроз, які можуть вплинути на стабільність банківської діяльності, були використані системні та ситуаційні підходи. Під час оцінювання поточного стану фінансової безпеки національних банківських установ було використано метод логічного аналізу. Абстрактно-логічний підхід був основою для розробки практичних рекомендацій щодо покращення фінансової безпеки конкретного банку.

Інформаційною базою для написання роботи послужили нормативно-правові акти України, офіційні документи та статистичні матеріали Національного банку України та Державної служби статистики України, аналітичні та звітні дані АТ КБ «Приватбанк», матеріали науково-практичних конференцій, періодичні фахові видання, результати наукових досліджень

українських і зарубіжних учених і практиків, а також актуальні електронні джерела, що стосуються проблем безпеки.

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ КБ «ПриватБанк» .

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їхнє практичне значення доповідались на студентської науково-практичної Інтернет-конференції на міжнародній конференції для студентів та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» (м.Дніпро, 23-24 квітня 2025 року) – Гусейнова А.Ш. кизи
Забезпечення банківської безпеки в умовах цифрової трансформації: виклики та перспективи

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 84 сторінки. Робота містить 15 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел зі 31 найменуванням, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність економічної безпеки банку

Розвиток ринкової економіки вимагає створення банківського сектору, який є надійним і фінансово стійким. Цей сектор повинен бути здатний функціонувати в умовах посилення макроекономічної нестабільності та зростаючого впливу загроз із зовнішніх і внутрішніх джерел. Розробка науково обґрунтованих теоретичних основ забезпечення фінансової безпеки банків є одним із пріоритетних напрямків вирішення цього завдання. Слід зазначити, що хоча проблема фінансової безпеки банківських установ є досить новою темою досліджень, яка є надзвичайно важливою. Це пов'язано з необхідністю досягти національних цілей, пов'язаних із створенням конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпеченням сталого підвищення рівня життя населення.

Банківська сфера відіграє важливу роль у цьому процесі, оскільки її операції забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів, концентрацію їх у стратегічно важливих секторах, запобігання відпливу капіталу за кордон, гарантування стабільності курсу національної валюти та формування ефективної політики внутрішнього та зовнішнього фінансування [1].

З одного боку, інтеграція вітчизняного банківського сектору до світового фінансового ринку відкрила нові можливості для залучення недорогих фінансових ресурсів, отримання знань про передові світові практики банківської діяльності та впровадження сучасних інформаційних технологій, які підвищують продуктивність банківських установ. Однак цей процес був супроводжований зростанням залежності від змін міжнародної фінансової кон'юнктури, що призвело до підвищення рівня банківських ризиків і ускладнення умов ведення бізнесу в умовах макроекономічної нестабільності на міжнародному та національному рівні.

Враховуючи ці обставини, необхідно створити науково обґрунтовану теоретичну основу для забезпечення безпеки банків. Варто зазначити, що забезпечення безпеки банків є важливою частиною загального забезпечення фінансової стабільності держави. Рівень фінансово-кредитної безпеки країни значною мірою залежить від стабільності та стійкості банківської системи, оскільки вона є важливою частиною сфери фінансів [2].

У той же час проблеми, що виникають у банківському секторі, представляють загрозу для фінансової безпеки держави. Національна фінансова безпека залежить від стабільності та надійності банківської системи, а також від удосконалення системи банківського управління та посилення стратегічного виміру.

Багато досліджень досліджували безпеку банків з різних точок зору, зокрема з точки зору економічної та фінансової безпеки та управління, щоб гарантувати безпеку банківських операцій і стабільність банківських установ. Такий багатовимірний підхід показує, наскільки важливо і складно забезпечити безпеку банківського сектора як передумови фінансової стабільності держави.

«Безпека» у грецькому перекладі означає «володіти ситуацією» [3]. У сучасній економічній літературі безпека банку розглядається як комплексна характеристика банківської установи, яка гарантує досягнення стратегічних цілей установи та захищає важливі інтереси від дестабілізуючих факторів, незалежно від зовнішніх чи внутрішніх обставин.

Крім того, безпека банку визначається як здатність швидко та адекватно реагувати на будь-які негативні зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, щоб забезпечити стабільність діяльності та мінімізувати ризики. Крім того, вона включає здатність ефективно протидіяти загрозам, спрямованим на власність, операційну діяльність і репутацію банку шляхом створення надійної системи захисту від потенційних внутрішніх і зовнішніх небезпек [4].

В економіці виділяються такі види безпеки банку: економічна безпека; фінансова безпека; правова безпека; безпека кадрів (безпека персоналу); безпека банківських операцій; і інформаційна безпека. У той же час більше уваги

приділяється економічній безпеці банку, хоча фінансову безпеку розглядають лише частково як частину економічної безпеки [5].

У практиці та науковій літературі існує багато різних думок щодо сутності фінансової безпеки банківських установ. Найпоширенішим підходом є те, що фінансова безпека банку є основним компонентом економічної безпеки банку. Кожен дослідник має свій власний погляд на це поняття. Це залежить від різних наукових шкіл, практичних досвіду та методологічних підходів до аналізу банківської діяльності. О.І. Барановський визначає фінансову безпеку як сукупність умов, за яких дії або обставини, які потенційно небезпечні для фінансового стану банку, швидко попереджаються або мінімізуються до рівня, що унеможлиблює їх негативний вплив на ефективне функціонування банківської установи, на збереження та відтворення її активів і інфраструктури, а також на досягнення її статутних цілей. Крім того, фінансова безпека визначається як стан захисту фінансових інтересів банку, який включає його фінансову стабільність, автономію та стабільність функціонування банківського середовища. Таким чином можна охоплювати як внутрішні, так і зовнішні елементи забезпечення фінансової безпеки, що особливо важливо в умовах поточних економічних труднощів [6].

О. Хитрін запропонував підхід, який розглядає фінансову безпеку банку як динамічний стан, який охоплює як поточну здатність банку виконувати свої функції, так і перспективи їхнього майбутнього розвитку. Цей підхід вартий уваги. Згідно з цим підходом, фінансова безпека передбачає, по-перше, юридичну та технічну здатність банку діяти відповідно до встановлених правил і стандартів. По-друге, це стосується ефективного захисту соціально-економічних інтересів громадян, підприємств, суспільства та держави від негативних зовнішніх і внутрішніх загроз. По-третє, безпека банку залежить від наявності потенціалу для постійного кількісного та якісного зростання, а також відповідних механізмів для реалізації цього потенціалу в умовах зміни економіки. Таким чином, у трактуванні О. Хитріна фінансова безпека включає не лише стан стійкості та захищеності, але й здатність розвиватися та адаптуватися до нових труднощів [7]:

Т. Болгар значно розширив розуміння того, що означає «фінансова безпека банку». Він визначає її як стан банківської установи, який відрізняється збалансованістю своєї діяльності та стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, а також здатністю досягати цілей і формувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку в умовах мінливого економічного середовища [8]

На думку дослідниці, три основні підсистеми забезпечують ефективну роботу системи фінансової безпеки банку. Підсистема фінансової діагностики є першою, яка швидко визначає ризики та слабкі сторони фінансового стану банку. У другій системі фінансових важелів і методів є інструменти, спрямовані на збільшення стійкості банку та запобігання ризикам. Контроль і аналіз результатів - третя підсистема - дозволяє оцінювати ефективність управлінських рішень і змінювати стратегії забезпечення фінансової безпеки відповідно до поточних обставин. Такий підхід створює уявлення про фінансову безпеку банку як систему з численними компонентами та чіткими функціональними функціями.

С. Побережний стверджує, що основними ознаками фінансової безпеки банку є забезпечення стабільного і рівноважного фінансового стану, сприяння ефективній діяльності, дозволяючи виявити проблемні місця в діяльності банку на ранніх стадіях, а також реагування на кризи та запобігання банкрутству [9].

Узагальнення економічної літератури дозволяє створити систему принципів, які забезпечують методологічну основу забезпечення фінансової безпеки банку. Ці принципи відображають філософські основи, об'єктивні закономірності та логіку функціонування банківської системи в умовах ризику та нестабільності.

Принцип комплексності передбачає необхідність одночасного врахування як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, що впливають на рівень фінансової безпеки банку, щоб забезпечити цілісність і повноту аналітичного підходу. Об'єктивність означає, що оцінювання загроз має ґрунтуватися на стандартизованих методичних підходах і достовірних даних, а не на суб'єктивних судженнях аналітиків. Принцип безперервності та оперативності вимагає постійного моніторингу фінансової безпеки та оперативного реагування

на нові загрози, щоб банк міг оперативного адаптуватися до зовнішнього середовища.

Принцип конфіденційності передбачає, що внутрішні дані банку, пов'язані з ризиками фінансової нестабільності, зберігаються в комерційній таємниці, щоб захистити клієнтів від страху. Законність означає, що всі заходи безпеки повинні проводитися відповідно до чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України, Кабінету Міністрів, Указів Президента, вимог місцевої влади та внутрішніх документів банківської установи.

Підрозділи з фінансової безпеки повинні бути надані повноваженнями та ресурсами відповідно до принципу самостійності та відповідальності. Крім того, згідно з внутрішніми правилами, вони повинні нести відповідальність за свою роботу. Відповідно до принципу економічної доцільності, впровадження заходів безпеки не повинно погіршувати фінансовий стан банку або суперечити його стратегічним інтересам, а витрати на забезпечення безпеки повинні відповідати їхній ефективності.

Нарешті, принцип цілеспрямованості передбачає, що всі дії, пов'язані з системою фінансової безпеки, мають відповідати загальним цілям банку та проводитися в рамках комплексної програми, схваленої керівництвом банку. Ці принципи допомагають побудувати ефективну модель фінансової безпеки банківської діяльності, забезпечуючи послідовність і системність.

Таким чином, фінансова безпеку банку можна визначити як стан фінансових відносин, коли сприятливі умови та необхідні ресурси створюються для збільшення відтворення, підтримки економічного зростання, підвищення фінансової спроможності банківської установи та покращення загального функціонування національної фінансової системи. Такий стан дозволяє ефективно боротися з внутрішніми та зовнішніми дестабілізуючими факторами, які загрожують стабільності фінансової сфери банків.

Підтримка стабільного, безкризового та ефективного функціонування банків залежить від належного рівня фінансової безпеки. Досягнення цієї мети вимагає ефективної системи, яка може вчасно виявити потенційні загрози для

банківської діяльності, своєчасно вирішувати проблеми та постійно контролювати ефективність заходів із забезпечення фінансової безпеки. Такий метод допомагає зберегти фінансову стійкість і підвищує довіру до банківських інститутів з боку бізнесу та населення [10].

Згідно з узагальненнями наукових методів, до основних компонентів фінансової безпеки банку слід віднести низку компонентів, які визначають його здатність ефективно працювати в змінних умовах. До таких факторів належать ефективна система управління ризиками, фінансова стійкість, рівень капіталізації та достатність власного капіталу для покриття потенційних банківських ризиків, а також якість кредитного та інвестиційного портфеля, що безпосередньо впливає на якість банківських активів.

Крім того, критерії фінансової безпеки включають рентабельність банківської діяльності, рівень фінансового потенціалу, ефективність корпоративного управління, конкурентоспроможність банку на ринку фінансових послуг і розподіл іноземного капіталу в статутному капіталі банку.

Основною метою забезпечення фінансової безпеки банку є підтримка конкурентоспроможності банку як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівні банківської системи, а також запобігання внутрішнім і зовнішнім небезпекам, які можуть призвести до фінансових втрат або зниження прибутковості. Для досягнення цієї мети необхідно впровадити ефективні управлінські, організаційні та нормативні процедури для покращення фінансової позиції та стійкості банку до ризиків [11].

Проблема забезпечення фінансової безпеки банку пов'язана з аналізом наявних і потенційних загроз, які можуть зашкодити його ефективності. Для того, щоб протистояти таким загрозам, важливо виявити їх негайно, класифікувати та створити відповідні механізми реагування. У фаховій літературі не існує єдиного загальноприйнятого трактування поняття «загроза фінансовій безпеці банку». Більшість дослідників пропонують власні категорії, які відповідають об'єктам і методам їх досліджень.

Поділ загроз на внутрішні та зовнішні є найпоширенішим і найбільш обґрунтованим. Зовнішні загрози включають фактори, що походять із

зовнішнього середовища, такі як макроекономічні шоки, валютна нестабільність, зміни законодавства, партнери та державні органи. З іншого боку, внутрішні загрози виникають у банківській установі та стосуються дій власників, адміністрації, керівників підрозділів і рядових працівників. Вони також можуть стосуватися неефективного менеджменту, внутрішніх зловживань, недостатньої кваліфікації персоналу, порушень внутрішніх правил тощо.

Узагальнений поділ загроз на внутрішні та зовнішні дозволяє створити методологічне підґрунтя для побудови системи управління ризиками та забезпечення фінансової безпеки банку, яка базується на системному аналізі джерел дестабілізації та своєчасному реагуванні на потенційні загрози [12].

Зміни, які мають опосередкований вплив на рівень фінансової безпеки банківської установи, включають обставини, які мають опосередкований вплив на загальну стійкість банківської системи, хоча вони не пов'язані з її внутрішніми процесами. Такі фактори включають низький рівень конкуренції на ринку банківських послуг, фінансово-економічний стан основних галузей, стабільність національної валюти та передбачуваність і послідовність соціально-економічної політики держави.

Ураховуючи вплив цих факторів на кожну банківську установу, доцільно визначити різноманітні загрози, які можуть знизити рівень банківської безпеки. Одночасно необхідно розробити низку управлінських заходів, щоб зменшити негативний вплив цих елементів. Покращення внутрішнього контролю та системи управління ризиками, диверсифікація операцій, підвищення якості активів і застосування стрес-тестування для оцінки макроекономічних шоків, а також активна співпраця з регуляторними органами для підвищення прозорості та підзвітності банківської діяльності є основними напрямками протидії. Таким чином можна створити адаптивну систему економічної безпеки, яка може працювати навіть у разі нестабільності зовнішнього середовища (табл. 1.1).

Економічна безпека банку є життєво важливою для реалізації його стратегічних інтересів і пріоритетних завдань в умовах зростаючої макроекономічної нестабільності та активізації зовнішніх і внутрішніх загроз.

Таблиця 1.1 – Систематизація загроз економічній безпеці банку [13]

Чинники, що загрожують економічній безпеці банку	Заходи нейтралізації негативного впливу
Сплановане та швидке вилучення групою клієнтів або вкладників значного обсягу коштів, що призводить до порушення платоспроможності банку.	Диверсифікація пасивної частини балансу з метою зменшення залежності від нестабільних джерел фінансування, поведінку яких важко прогнозувати.
Блокування активів банку іншими фінансовими установами.	Розміщення кореспондентських рахунків виключно в авторитетних фінансових установах; постійний моніторинг їх фінансового стану та політичної нейтральності.
Фіктивне банкрутство підприємств-позичальників, що мають значні обсяги кредитної заборгованості перед банком.	Делегування представників банку до керівних органів підприємств-ключових позичальників для здійснення контролю за їхньою фінансово-господарською діяльністю.
Дискредитація банківської установи через засоби масової інформації.	Реалізація постійної іміджевої стратегії комунікацій; забезпечення прозорості фінансового стану банку для громадськості та регуляторів.
Політичний тиск, що впливає на рух капіталів.	Забезпечення незалежності банку від політично заангажованого капіталу; дотримання чинних нормативно-правових актів у процесі здійснення фінансових операцій.
Витіснення банку з окремих сегментів ринку банківських послуг.	Проведення збалансованої цінової політики; участь банку в регіональних економічних ініціативах для розширення присутності.
Демпінгова політика з боку конкурентів.	Підвищення операційної ефективності та зниження собівартості банківських продуктів і послуг.

Вона служить основою для збільшення фінансового потенціалу, що, у свою чергу, забезпечує як кількісне, так і якісне зростання банківської установи, зміцнення її конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг, а також створює умови для стійкого функціонування та довгострокового розвитку банківської установи в умовах нестабільної економічної ситуації [14].

Усвідомлення сутності поняття «фінансова безпека банку» є необхідною передумовою для формування цілісного, системного підходу до визначення загальних вимог щодо захисту, збереження та розвитку національного банківського сектору в умовах глибоких структурних змін глобальної економіки. Таке розуміння допомагає створити міцну систему захисту фінансової стабільності банку, яка базується на швидкому виявленні внутрішніх і зовнішніх небезпек і розробці засобів протидії їм. Це означає, що система забезпечення

фінансової безпеки банківської установи повинна бути адаптивною та динамічною. Це означає, що система повинна постійно розвиватися та вдосконалюватися відповідно до змін внутрішньої та міжнародної економіки. Банки можуть підтримувати високий рівень конкуренції, зберігати стабільність своєї діяльності та сприяти загальному зміцненню фінансової рівноваги в країні завдяки цій гнучкості.

1.2. Механізм забезпечення економічної безпекою банку

У сучасних умовах функціонування банківської системи необхідно впроваджувати ефективні методи для зменшення фінансових ризиків і отримання постійного прибутку, щоб зберегти гроші вкладників і підтримувати ефективну роботу банків. Досягнення цієї мети вимагає використання різноманітних інструментів, методів, технологій і управлінських систем для оптимізації процесів управління економічною безпекою комерційного банку.

Водночас низька ефективність системи управління економічною безпекою призводить до загострення кризових явищ у діяльності банків; це проявляється в тому, що вони переважно зосереджені на подоланні наслідків дестабілізуючих факторів, а не на швидкому виявленні, попередженні та нейтралізації потенційних загроз. Таким чином, у сфері фінансової безпеки необхідно перейти від реактивного до проактивного підходу. Це включає в себе розробку випереджального плану управління ризиками, щоб підвищити стійкість банківської установи як до зовнішніх, так і до внутрішніх небезпек [15].

Управління економічною безпекою банку означає, що він може підтримувати належний рівень платоспроможності, стабільності, ліквідності балансу, оптимальну структуру капіталу та ефективне розміщення фінансових ресурсів. Крім того, такий стан включає здатність банку досягати стратегічних цілей, формувати достатній обсяг фінансових ресурсів і створювати умови для сталого розвитку, незважаючи на те, що економіка постійно змінюється.

Забезпечення економічної безпеки банку має базуватися на системному підході, який охоплює усі напрями його діяльності та враховує зв'язки між

структурними компонентами внутрішнього та зовнішнього середовища. Розробка чітко визначеної стратегії, концептуальних основ її реалізації, визначення відповідного організаційно-економічного інструментарію та поетапний план дій для виявлення загроз, оцінки, спостереження та нейтралізації. Такий метод дозволяє підвищити рівень захисту банківської установи та досягти комплексності в управлінні безпекою [16].

Оскільки система забезпечення економічної безпеки працює для своєчасного виявлення потенційних ризиків і загроз, попередження їх і ефективного нейтралізації, вона повинна відігравати важливу роль у загальній системі управління банківською установою. Такий підхід не лише мінімізує ризики втрат, але й допомагає оптимізувати фінансове управління банку, що підвищує загальну продуктивність. Важливо відзначити, що система безпеки комерційного банку не є автономною системою; вона постійно взаємодіє з оточенням, формуючи його та зазнаючи його впливу. Це означає, що внутрішня політика повинна постійно моніторитися та адаптуватися до змін на ринку, норм і макроекономічних тенденцій, щоб забезпечити гнучкості та динамічність системи фінансової безпеки як інструменту стратегічного управління.

Відповідно до розглянутих теоретичних концепцій, механізм управління економічною безпекою банку можна визначити як сукупність фінансово-економічних, фінансово-мотиваційних, фінансово-організаційних і фінансово-правових процедур, які забезпечують прийняття управлінських рішень з метою захисту фінансових інтересів банку. Цей механізм забезпечує координацію між об'єктами та суб'єктами управління, щоб узгодити їхні інтереси та ефективно протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам шляхом виявлення, попередження, нейтралізації та усунення цих загроз.

На нашу думку, коли розглядається наукове тлумачення цієї ідеї, слід звернути увагу не лише на її значення, але й на створення ефективної системи взаємодії між різними сторонами, які відповідають за управління безпекою банку. Ефективний механізм фінансової безпеки, як на мікрорівні окремої банківської установи, так і на макрорівні банківської системи в цілому, залежатиме від здатності керувати соціальними, груповими та індивідуальними

інтересами під час управління. Узгодження цих елементів має бути основним «бар'єром», який забезпечує банкам здатність протистояти негативним впливам як внутрішніх, так і зовнішніх умов [17].

Варто зазначити, що в науковому середовищі існує багато різних підходів до визначення основних компонентів управління економічною безпекою банку. Зокрема, І.О. Бланк пропонує структуру, яка включає як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу. Він вважає, що такі елементи складають цей механізм:

- система державного нормативно-правового регулювання безпеки, яка встановлює вимоги до рівня фінансової стійкості банків і забезпечує правові основи для функціонування банківської системи;

- ринковий механізм регулювання безпеки, який демонструє вплив ринкових індикаторів і механізмів саморегуляції через конкуренцію, попит на банківські послуги, репутаційний капітал тощо;

- внутрішній механізм управління безпекою, який включає структуру банку, систему управління ризиками, внутрішній контроль і корпоративне управління;

- система методів управління, яка спрямована на виявлення та усунення загроз за допомогою аналітичних, прогностичних, планово-регулюючих і контрольних методів;

- система інструментів для управління, яка допомагає виконувати рішення управління за допомогою фінансових, організаційних, правових та інформаційних інструментів.

Найбільш складна модель, запропонована І.О. Бланком, дозволяє забезпечити багаторівневе управління економічною безпекою як в банківській установі, так і в контексті взаємодії з ринком і іншими регуляторами [18].

Механізм управління економічною безпекою банку складається з багатьох взаємопов'язаних компонентів, які гарантують прозорість і ефективність процесу управління фінансовим ризиком. Відповідно до загальноприйнятого наукового підходу цей механізм включає економічні закономірності, які визначають функціонування банківської системи, цілі та завдання управління, організаційну структуру банку, принципи та методи управління фінансами,

персонал управлінської ланки та технічне та технологічне забезпечення управлінських процесів. Крім того, система критеріїв є важливою частиною, оскільки вона дозволяє оцінити, наскільки добре працює система управління економічною безпекою.

На нашу думку, до основних компонентів, які складають систему управління економічною безпекою банку, доцільно включити:

- учасники та об'єкти управління, які взаємодіють у процесі виконання завдань безпеки;
- фінансові інтереси, які служать основою мотиваційної складової та визначають шлях прийняття рішень керівництвом;
- цілі та завдання управління щодо очікуваних результатів фінансової безпеки;
- стандарти управління, які встановлюють моральні та методологічні основи для створення систем безпеки;
- обов'язки управління, пов'язані з прогнозуванням, плануванням, організацією, координацією, контролем і регулюванням фінансової безпеки.

Системне поєднання наведених компонентів гарантує не лише узгодженість управлінських процедур, але й їх адаптивність до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі, що є ключовою умовою для досягнення стратегічної мети банку - збереження та зміцнення фінансової стійкості [19].

Керівники банківських установ, які відповідають за стратегічне планування, ухвалення важливих рішень і формування політики безпеки, є основними суб'єктами управління економічною безпекою банків. Служби безпеки створюються в великих банках для виконання різноманітних завдань. Ці служби контролюють операції, пов'язані з легалізацією злочинних доходів, і охороняють готівку, цінні папери та фінансово-розрахункові документи. Такі служби тісно співпрацюють з іншими підрозділами банку, а також державними органами контролю та правоохорони.

Управління економічною безпекою стосується не лише власних фінансових ресурсів банку, таких як статутний капітал, залучені кошти клієнтів

і позикові ресурси, але й усіх аспектів діяльності банку, які можуть вплинути на його фінансовий стан. Зокрема, такими об'єктами можуть бути портфелі кредитів і інвестицій, системи розрахунків і платежів, інформаційні ресурси, клієнтська база та внутрішні бізнес-процеси банку, а також його зв'язки з зовнішніми партнерами, контрагентами та державними структурами. Таким чином, управління економічною безпекою забезпечує системний контроль за усіма аспектами діяльності банку, що визначає його фінансову надійність і репутацію [20].

Фінансові інтереси є наступним важливим компонентом механізму управління економічною безпекою банку. Ці інтереси служать основою для формування цілей, пріоритетів і управлінських рішень у банківській системі. Система забезпечення фінансової безпеки спрямована на захист цих інтересів, що передбачає створення умов для збереження фінансової рівноваги між усіма сторонами банківської взаємодії.

Такі компоненти становлять систему фінансових інтересів:

– інтереси кредиторів, особливо вкладників, які хочуть максимізувати прибуток від передачі своїх коштів банківським установам на умовах надійності, прибутковості та ліквідності;

– бажання позичальників підвищити прибутковість або ефективність використання кредитних ресурсів банків за умови забезпечення зворотності та платності ресурсів;

– прагнення банків до максимізації прибутку шляхом ефективного управління активами та пасивами, розширення банківських продуктів і послуг і збереження фінансової стійкості;

– цілі центрального банку, які базуються на підтримці стабільності національної грошової одиниці, регулюванні інфляції та функціонуванні міжбанківського ринку;

– потреби суб'єктів реального сектора економіки, які потребують повного та швидкого задоволення попиту на кредитні ресурси, необхідні для інвестиційної активності, сталого розвитку та економічного зростання.

Досягнення фінансової рівноваги в банківській системі та ефективного функціонування механізму її економічної безпеки залежить від узгодження цих інтересів [21]:

Слід підкреслити, що ефективне управління економічною безпекою банку залежить від високого рівня узгодження та гармонізації фінансових інтересів усіх суб'єктів господарювання банківської установи з інтересами навколишнього середовища. Такий баланс є необхідною умовою стабільності, довгострокової прибутковості та здатності оперативно реагувати на ризики банку.

У цьому контексті систему безпеки банківської діяльності слід розглядати як організовану сукупність спеціалізованих органів, інструментів, методів і заходів, призначених для захисту банку від будь-яких шкідливих дій, які можуть виникнути як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі. Така система є важливою частиною системи управління економічною безпекою, оскільки вона виконує як превентивні, так і захисні функції, щоб гарантувати збереження фінансової стійкості, захист інформації та матеріальних ресурсів, а також забезпечення безперервності основних операцій банківської установи.

Для того, щоб механізм управління економічною безпекою банку добре працював, необхідно дотримуватися ряду принципів, які визначають методологічну основу побудови захисту банківської діяльності. Ці принципи забезпечують системність, адаптивність і ефективність заходів безпеки в умовах постійно змінюваного фінансового середовища.

Найважливіші принципи управління економічною безпекою банку включають:

— комплексність означає повне забезпечення безпеки всіх елементів банківської діяльності, включаючи персонал, матеріали, фінанси та інформацію на всіх етапах їх використання та обробки протягом усього періоду функціонування банку;

– здатність системи безпеки адаптуватися та вдосконалюватися відповідно до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі банку відома як адаптивність.

— швидкість — це спосіб запобігання небезпекам, який має базуватися на системному аналізі та прогнозуванні потенційних загроз;

— безперервність означає, що система захисту продовжує працювати в умовах постійної загрози з боку незаконних і неправомірних дій, спрямованих на дестабілізацію діяльності банку;

– активність — захист інтересів банку за допомогою стандартних і нестандартних методів;

– законність — діяльність системи безпеки має базуватися лише на законодавстві, що регулює банківську сферу;

– обґрунтованість: усі заходи захисту повинні відповідати сучасним тенденціям безпекових технологій і відповідати нормативно-правовим вимогам.

– економічна доцільність: оцінка витрат на забезпечення безпеки повинна включати можливі втрати, використовуючи метод «ефективність-вартість»;

- спеціалізація — це залучення спеціалізованих підрозділів і установ, які мають необхідні знання, досвід і ресурси для організації заходів безпеки;

– співпраця та координація — це чітка співпраця між усіма структурними підрозділами банку та зовнішніми інституціями, які забезпечують фінансову безпеку;

– інновації та вдосконалення: постійне оновлення засобів і методів безпеки на основі досвіду та новітніх технологій, щоб відповідати змінам загроз, таким як методи фінансового шахрайства, відмивання коштів, фінансування тероризму та шпигунства;

Система безпеки, яка працює за принципом централізації управління, функціонує на основі єдиної організаційної, методологічної та функціональної платформи з централізованим управлінським контролем. Згідно з цими принципами можна побудувати ефективну, стійку до ризиків і гнучку систему управління економічною безпекою банку, яка може реагувати на труднощі та забезпечувати стабільність банку [22].

Банківська система безпеки повинна мати чітку функціональну структуру, яка гарантує її ефективність, адаптивність і здатність протистояти фінансовим ризикам. Такі системи виконують такі основні функції:

– виявлення потенційних проблем, що включає ідентифікацію загроз, аналіз їхніх розмірів і глибини, а також визначення причинно-наслідкових зв'язків, які можуть призвести до виникнення проблеми або сприяти її загостренню. Ця функція включає прогнозування ризиків і швидке виявлення надзвичайних ситуацій;

– вирішення проблем, які включають вибір найкращих управлінських рішень і відповідних інструментів впливу, а також використання ефективних методів зменшення негативних наслідків із мінімальними витратами та збереження стабільності банківської діяльності;

– контроль результативності: це оцінка того, наскільки добре впроваджуються заходи, отримання зворотного зв'язку, аналіз результатів і повторне тестування, щоб визначити, чи є основна або додаткова проблема. На основі отриманих даних ця функція дозволяє адаптувати стратегії управління безпекою;

– гарантувати ефективне фінансове управління за допомогою фінансових інструментів, таких як методи управління ліквідністю, прибутковістю та структурою капіталу, а також застосування антикризових механізмів у фінансовій політиці банківської установи.

Злагожене виконання цих функцій дозволяє банку захистити себе від небезпек і зміцнювати свою позицію на фінансовому ринку, підвищуючи стійкість і підвищуючи довіру клієнтів, інвесторів і регуляторів [23].

Потрібно зазначити, що процес управління економічною безпекою банку є складним, багатограним і потребує комплексного підходу, щоб поєднати всі його частини. Основою ефективності цього механізму є своєчасне виявлення потенційних небезпек і швидке їх усунення. Здатність системи економічної безпеки банку реагувати та адаптуватися в сучасних умовах економічної нестабільності визначає її практичну цінність і дієвість.

Усі елементи економічної безпеки мають працювати добре разом, як на стратегічному, так і на операційному рівні, щоб досягти запланованих результатів банківської діяльності. Основна комерційна мета банку — забезпечення прибутковості та стабільності функціонування — залежить від

узгоджених і обґрунтованих заходів, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки.

Коли справа доходить до управління фінансово-економічною безпекою банку, співмірність витрат на забезпечення безпеки з реальним рівнем загроз є однією з важливих вимог. Цей метод базується на принципі розумної достатності, який передбачає ідеальне співвідношення між витратами на реалізацію заходів безпеки та очікуваною ефективністю цих заходів. Ухилення від цього принципу може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, економія на безпеці може ослабити захист банку, а з іншого — надмірне завищення оцінки загроз може призвести до неефективного витрачання ресурсів, які не окупаються.

З огляду на те, що внутрішні служби безпеки банків можуть завищення рівня ризиків через специфіку своєї роботи, доцільно залучити незалежних експертів, зокрема, представників приватних охоронних структур або державних правоохоронних органів, щоб об'єктивну оцінку рівня загроз і доцільності відповідних заходів. Такий метод підвищує обґрунтованість управлінських рішень у сфері безпеки та зменшує ймовірність прийняття надлишкових або неефективних рішень.

1.3. Методичні підходи до оцінювання економічної безпеки банку

На сучасному етапі одним із головних напрямків наукових досліджень у банківській сфері є об'єктивне оцінювання економічної безпеки банку та розробка ефективної стратегії її комплексного аналізу. Створення єдиного підходу до оцінювання безпеки банківських установ стає все більш важливим у світлі збільшення макроекономічної нестабільності, зростання фінансових ризиків і інтеграції банківської системи України в глобальний фінансовий світ.

Існуючі методи оцінки економічної безпеки банківських установ значно відрізняються за кількістю факторів, які враховуються, системою індикативних показників, які описують окремі компоненти, методом розрахунку та встановленими пороговими значеннями. Крім того, спостерігається розбіжність

у визначенні основних понять, таких як фінансова безпека, стабільність і надійність банку, що впливає на різноманітність методів оцінювання.

Проблеми банківського нагляду, пруденційного регулювання та внутрішнього контролю зазвичай розглядаються в поєднанні з методологічними та практичними аспектами оцінювання фінансової безпеки. Особлива увага приділяється дослідженню можливостей адаптації та впровадження зарубіжних підходів, зокрема методів, заснованих на положеннях Базельських угод (Basel I, II, III), які передбачають впровадження системи коефіцієнтів ризиків, вимог до капіталу, ліквідності, якості активів тощо.

Таким чином, створення ефективної стратегії оцінювання економічної безпеки банку потребує узгодження національних умов банківської системи з міжнародними стандартами, а також врахування особливостей роботи банку в динамічних економічних умовах [24].

Практичні методи оцінки економічної безпеки банків здебільшого орієнтовані на внутрішні структури банку, такі як керівництво банку, служби ризик-менеджменту та внутрішній аудит. Такі методи, як правило, включають використання розширеної управлінської звітності, конфіденційної інформації про операційну діяльність, структуру активів і пасивів, а також рівень внутрішніх ризиків, що робить їх недоступними для сторонніх осіб.

Як наслідок цього, існує обмеження щодо можливості незалежного та неупередженого оцінювання рівня економічної безпеки зовнішніх стейкхолдерів, таких як інвестори, клієнти, аналітичні агентства та державні органи. Публічна звітність банків, яка подається відповідно до чинного законодавства та вимог регулятора, зазвичай не містить усієї необхідної інформації для повного аналізу фінансової безпеки. Це ускладнює оцінку реального стану банківської установи з точки зору стійкості, ризиків і фінансової стабільності [25].

Для оцінки економічної безпеки банку найбільш поширеним методом є розробка системи критеріїв і індикативних показників. Ця система дозволяє детально оцінити фінансову безпеку банку. В цьому випадку критерій фінансово-економічної безпеки розглядається як комплексна оцінка здатності

банку залишатися стійким, прибутковим і конкурентоспроможним, незважаючи на загрози.

Критеріальна оцінка економічної безпеки банку базується на аналізі наступних основних сфер:

- потенціал ресурсів банку та його здатність розширюватися та розвиватися в довгостроковій перспективі;
- ефективність використання ресурсів, включаючи співвідношення доходів до витрат, рентабельність активів і капіталу, коефіцієнти ліквідності;
- здатність банку протистояти загрозам економічній безпеці та самостійно здійснювати антикризове реагування;
- конкурентоспроможність, яка включає рівень попиту на банківські послуги, інновації в продуктовому ряді
- структурна цілісність та масштаб діяльності, які характеризують стабільність організаційної побудови банку, наявність розгалуженої мережі та централізацію управлінських процесів;
- ефективність кадрової політики, яка включає стабільність кадрового складу, систему мотивації та внутрішню безпеку;
- високий рівень професійної підготовки персоналу.

Отже, оцінка економічної безпеки банку як системи включає як кількісні показники (коефіцієнти, рентабельність, обсяги), так і якісні показники, пов'язані з стійкістю організації та ефективністю управління. Комплексний підхід до критеріїв дозволяє краще зрозуміти поточний стан банку та своєчасно визначити потенційні загрози.

Узагальнюючи проблеми, які виникають під час розробки системи показників економічної безпеки банку, слід зазначити, що ця система повинна забезпечити комплексний, об'єктивний і практичний підхід до оцінки фінансового стану банківської установи в динамічному економічному світі. Основні вимоги до показників включають:

- аналітична придатність: показники повинні бути адаптовані до економіко-статистичного та математичного аналізу, щоб вони могли бути використані для моделювання, прогнозування та оцінки трендів;

– причинно-наслідкова обґрунтованість: система повинна не лише описувати зміни, які призвели до них, але й пояснювати, чому ці зміни призвели до певних явищ;

– достовірність: значення, отримані з об'єкта дослідження, повинні бути достатньо точними для прийняття практичних управлінських рішень;

– динамічність: показники повинні дозволяти простежувати зміни стану економічної безпеки в часі (ретроспектива, поточний стан, прогноз);

– однозначність тлумачення: кожен показник повинен мати єдине, чітке інтерпретаційне значення для уникнення неоднозначності висновків;

– кількісна вимірюваність: усі показники мають піддаватися точному числовому виміру, що забезпечує об'єктивність оцінювання;

– орієнтація на первинні джерела: розрахунок показників має ґрунтуватися на достовірних даних бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності банку;

– економічна ефективність застосування: використання показників має бути доцільним з точки зору співвідношення витрат на їх збір і обробку та цінності отриманої інформації;

– повнота охоплення: система показників повинна комплексно відображати всі ключові аспекти фінансово-економічної діяльності банку (ліквідність, прибутковість, стійкість, ризики тощо);

– рівнозначна значущість: включені до системи показники мають бути співмірними за своєю інформативною цінністю, щоб уникнути домінування одного аспекту над іншими.

Дотримання зазначених вимог є запорукою ефективності аналітичного інструментарію та дозволяє сформулювати надійне підґрунтя для оцінювання рівня економічної безпеки банку з урахуванням сучасних викликів.

У зв'язку з великою кількістю фінансово-економічних показників, які використовуються для оцінки діяльності банку, необхідно узагальнити ці показники, щоб створити єдиний інтегральний показник, який може чітко показати загальний рівень економічної безпеки банку. Цей тип інтегрального індикатора повинен відповідати кільком важливим вимогам:

- ясність меж, яка дозволяє розуміти значення в певному діапазоні, наприклад, від критично низького до ідеального рівня безпеки;
- можливість порівняти значення за різні проміжки часу як для одного банку, так і для порівняльного аналізу кількох банків або банківської системи в цілому;
- метод розрахунку, який базується на даних фінансової та статистичної звітності, простий, доступний і використовується як для внутрішнього, так і для зовнішнього аналізу.

Відповідно до науково-практичного підходу, існує дві основні групи інтегральних критеріїв фінансової безпеки:

Інтегральні показники загального рівня безпеки, які використовують переважно експертні методи. У цьому підході всі елементи безпеки, такі як капітал, рентабельність, ризики, управлінська якість тощо, розглядаються в єдиній площині за допомогою узагальнених стандартів або за допомогою рівнозначно вагомих показників. Інтегральні показники по окремих компонентах означають, що спочатку оцінюється кожен аспект економічної безпеки (наприклад, фінансовий, інформаційний, кадровий або правовий), а потім використовується агрегування (середньозважені значення, індексні методи, багатокритеріальна інтеграція), щоб отримати загальне значення, яке описує загальний рівень безпеки банку.

Другий підхід вважається більш гнучким і точним, оскільки він дозволяє врахувати особливості впливу кожної частини. Це також дозволяє провести структурний аналіз слабких і сильних сторін банку в контексті його можливої безпеки.

Вибір методики інтеграції залежить від цілей дослідження, доступності статистичних даних, обсягу інформації та потреб користувача (аналітика, регулятора, інвестора або банку).

Аналіз наукових підходів до оцінювання економічної безпеки банківських установ показує, що більшість досліджень зосереджуються на обов'язковому аналізі низки основних показників, незважаючи на різноманітність і багатовимірність методів, які використовуються. До них перш за все належать

показники, які стосуються оцінки якості активів, достатності капіталу, ліквідності, рівня ризиків, прибутковості банківської діяльності та ефективності управління. Саме ці елементи вважаються ключовими для комплексної оцінки банківської стійкості та виявлення його слабких місць.[26].

Оцінка діяльності банку є складним процесом, який залежить від позицій різних суб'єктів, які мають різні цілі, інтереси та рівень доступу до інформації. Основними суб'єктами цієї групи є власники банку (акціонери, учасники), органи регулювання (наприклад, Національний банк України, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку), органи внутрішнього управління (наприклад, рада директорів, правління банку), потенційні клієнти та вкладники, а також персонал банківських установ. Кожен із зазначених суб'єктів проводить оцінювання відповідно до свого характеру взаємодії з банком, призначення оцінки та обсягу інформації, яку вони мають на руках. Власники банків зазвичай зосереджені на оцінці прибутковості, вартості банку, ефективності використання капіталу та дотриманні правил управління компанією. Регуляторні органи зосереджуються на аналізі фінансової стійкості, платоспроможності, дотриманні нормативних вимог, прозорості звітності та рівні ризиків.

Органи внутрішнього управління банку оцінюють його діяльність на основі досягнення стратегічних цілей, реалізації фінансових планів і загальної ефективності управлінських рішень. Надійність, ліквідність, авторитет і якість банківських послуг є важливими для потенційних клієнтів і вкладників, а для працівників банку фінансові результати, стабільність організації та умови праці (табл. 1.2).

Таким чином, інтереси та потреби кожного учасника можуть диктувати його метод оцінювання. Усі ці методики відрізняються за набором показників, які використовуються, методом обчислення та тим, як вони інтерпретують результати. Оскільки глибина та об'єктивність оцінювання значною мірою залежать від рівня доступу до інформації, призначення аналізу та обсягу аналітичних ресурсів, які використовуються кожною з зацікавлених сторін, універсалізація таких підходів є умовною.

Таблиця 1.2 – Основні принципи економічної безпеки банку

Принцип	Сутнісна характеристика	Механізми реалізації
Об'єктивність	Процес оцінювання має ґрунтуватися на достовірних, верифікованих джерелах даних, що мінімізує вплив похибок та забезпечує неупередженість результатів.	Чітке визначення та документування джерел фінансової інформації, даних звітності та результатів експертних оцінок.
Комплексність	Оцінювання повинно охоплювати всі аспекти функціонування банку з урахуванням структурних і функціональних зв'язків між його складовими елементами.	Побудова системи оцінки з урахуванням якісних і кількісних показників усіх компонентів фінансової безпеки.
Оперативність	Система оцінки має бути здатною швидко реагувати на зміни у зовнішньому й внутрішньому середовищі та забезпечувати актуальність управлінських рішень.	Впровадження автоматизованої інформаційної системи для оперативного розрахунку та аналізу показників безпеки.
Регулярність	Оцінювання повинно проводитися систематично, відповідно до встановленого графіка, з урахуванням змін у середовищі функціонування банку.	Розробка поетапного алгоритму оцінювання економічної безпеки з визначенням періодичності (щоквартально, щорічно).

Національний банк України використовує метод, який порівнює основні аспекти діяльності банку з визначеними нормативними показниками, а також групує банківські установи за результатами експертної оцінки за відсутності ознак, що вказують на наявність негативних тенденцій. Така оцінка дозволяє застосовувати регуляторну політику для пруденційного нагляду за станом фінансової стабільності банків.

Однак застосування постійних індикаторів протягом тривалого періоду стає малоефективним у сучасних умовах високої динаміки економіки та змін фінансового ринку. Це тому, що вони не забезпечують достатнього рівня інформаційної насиченості для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо економічної безпеки банку. З цієї причини адаптивність і динамічність системи показників оцінювання економічної безпеки є важливою вимогою. Це означає, що набір показників повинні регулярно оновлюватися відповідно до змін стратегічних цілей, зовнішніх умов функціонування банку, профілю внутрішнього ризику та пріоритетів поточного етапу управління. Водночас система показників повинна бути тісно пов'язана з процесом прийняття управлінських рішень, щоб вона могла ефективно реагувати на нові виклики та

підвищувати ефективність банківської діяльності в умовах підвищеного ризику [27].

У процесі оцінювання економічної безпеки банківської установи виявляються багато значних недоліків, які обмежують точність, системність і практичну цінність результатів аналізу. По-перше, існує неповна визначеність щодо вибору компонентів фінансової безпеки, що призводить до різноманітних інтерпретацій її структури та ускладнює порівняльний аналіз між банками. По-друге, формалізація змінних властивостей банківської установи складна. Це особливо стосується того, як стійкість банківської установи пов'язана з дестабілізуючими факторами внутрішнього та зовнішнього середовища. По-третє, складно створити єдине комплексне розуміння рівня економічної безпеки через те, що показники, які використовуються для оцінки фінансової безпеки, різняться. По-четверте, не існує комплексної стратегії, яка б дозволяла провести повну оцінку, яка включала б всі основні елементи фінансової безпеки, такі як ліквідність, капітал, якість активів, ефективність управління та ризику.

Для того, щоб банківські установи працювали стабільно, без проблем і ефективно, вони повинні мати достатню кількість фінансової безпеки. Досягнення цього рівня вимагає створення системи, здатної не лише швидко виявити потенційні проблеми, а й оперативно вирішувати їх шляхом впровадження ефективних управлінських заходів. Крім того, така система повинна включати постійний контроль за ефективністю прийнятих рішень, щоб банк був адаптивним і стійким до будь-яких нових виклик

Крім того, така система повинна включати постійний контроль за ефективністю прийнятих рішень, щоб банк був гнучким і здатним протистояти будь-яким новим труднощам.

Висновки до розділу 1

Таким чином, фінансова безпека банку означає, що банківська установа може гарантувати стабільний економічний розвиток, стабільні фінансові операції, захистити свої активи та мати здатність оперативно, швидко та з

мінімальними втратами реагувати на зміни в її внутрішньому та зовнішньому середовищі. Це поняття охоплює динаміку банку, яка виявляється у його збалансованості, стійкості до загроз як ззовні, так і зсередини, здатності досягати певних цілей і формування необхідних фінансових ресурсів для продовження розвитку.

Фінансова безпека є сферою, яка постійно змінюється та зазнає змін через багато факторів. Загрози, як внутрішні, так і зовнішні, визначають умови функціонування банківської системи та створюють необхідність ефективного механізму реагування. Саме на цьому ґрунтується необхідність регулярно проводити оцінку ступеня економічної безпеки банківської установи.

Розрахунок інтегрального показника є основою для оцінки стратегічного рівня економічної безпеки банківської установи. Цей показник охоплює сукупну оцінку всіх важливих компонентів системи безпеки з урахуванням їх важливості та впливу на загальний рівень стабільності банку. Такий підхід передбачає різне розуміння елементів, які, будь то об'єктивні чи суб'єктивні, можуть поставити під загрозу основні фінансово-економічні інтереси банку та негативно вплинути на його діяльність.

Забезпечення рівноважного та постійного фінансового стану, створення умов для ефективної діяльності установи та здатність системи управління своєчасно виявити потенційно проблемні аспекти діяльності є основними елементами економічної безпеки банків. Це дозволяє скоротити ризик банкрутства або неплатоспроможності та швидко реагувати на кризові сигнали.

Таким чином, для підвищення якості та ефективності управлінських рішень важливо визначити, які загрози для економічної безпеки банку є найбільш важливими, а також розробити цільові заходи для нейтралізації цих загроз. Це сприяє стратегічному плануванню та удосконаленню системи управління фінансово-економічною безпекою банку в умовах високого рівня фінансових ризиків і високої динаміки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «Приватбанк»

Одним із найбільш ефективних і системно значущих банків України є АТ КБ «ПриватБанк», який демонструє стабільні результати своєї діяльності в умовах трансформаційного розвитку національної економіки. На сьогодні банк є повністю державною установою, заснована в березні 1992 року, з Кабінетом Міністрів України як єдиним акціонером. Наглядова рада є органом стратегічного управління банком, головним завданням якого є нагляд за діяльністю виконавчого органу, а також захист інтересів вкладників, кредиторів і акціонерів. У наглядовій раді є профільні комітети, які відповідають за основні питання банківської діяльності. Ці комітети включають аудит, управління ризиками, корпоративне управління, технологічні інновації, управління даними, а також стратегічне планування та трансформаційні зміни.

Правління банку безпосередньо керує операціями. Правління також відповідає за виконання рішень наглядової ради, структурне підпорядкування внутрішніх підрозділів і підтримку щоденної діяльності банку. АТ КБ «ПриватБанк» володіє офіційною банківською ліцензією Національного банку України, яка дозволяє йому виконувати широкий спектр фінансово-кредитних операцій як з індивідами, так і з компаніями. Хоча банк продовжує обслуговувати корпоративних клієнтів як частину своєї операційної моделі, його основна діяльність зосереджена на обслуговуванні роздрібного сегменту.

Хорошо розвинена система дистанційного обслуговування «Приват24» банку є однією з найефективніших цифрових платформ на українському банківському ринку. Незалежно від географічного розташування клієнта система дозволяє виконувати широкий спектр фінансових операцій у режимі реального часу. Крім того, «ПриватБанк» має широку мережу фізичної інфраструктури, яка включає багато відділень, банкоматів і терміналів самообслуговування на

більшості території України, за винятком тимчасово окупованих територій. Зміцнюючи свою позицію на фінансовому ринку держави, установа постійно модернізує своє технічне забезпечення, впроваджує нові банківські продукти та розширює доступність своїх послуг.

На 1 січня 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» мав 1132 відділення, що ставить його на друге місце серед банків України за розгалуженістю мережі, лише поступаючись АТ «Ощадбанку». У той же час спостерігається тенденція до скорочення фізичної інфраструктури. Зокрема, кількість відділень зменшилася на 28 одиниць у 2023 році порівняно з 929 відділеннями за останні чотири роки. Така динаміка свідчить про поступову оптимізацію банківської мережі. Це відображає стратегічний курс банку на цифрову трансформацію та підвищення ефективності операційної діяльності, а також відповідь на зміни у поведінці клієнтів на користь дистанційного обслуговування [28]

На період 1 січня 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» посідає лідируючу позицію у секторі банківської галузі, демонструючи кращі показники порівняно з іншими банками.

Основні фінансові показники, які характеризують поточний стан діяльності АТ КБ «ПриватБанк», включають загальні активи на суму 582,85 млрд грн на початок 2024 року та залучені кошти клієнтів на суму 321,71 млрд грн. Банк продовжує утримувати лідируючі позиції на фінансовому ринку України за цими критеріями.

Активи в національній валюті на суму 192,58 млрд грн і валютні активи на суму 2,60 млрд дол. США привертають увагу через стабільність і диверсифікацію валютного портфеля банку. У сфері обслуговування юридичних осіб «ПриватБанк» забезпечив фінансування на рівні 95,09 млрд грн для цієї галузі, що вкрай важливо.

Крім того, з показником 70,19 млрд грн банк займає невелике місце серед українських банківських установ за обсягом виданих кредитів. Це свідчить про активну кредитну політику банку та довіру роздрібного та корпоративного секторів.

У зв'язку з вищезазначеним доцільно провести додатковий аналіз засобів, які забезпечують стабільність банківської системи, зокрема шляхом дослідження системи управління банківськими ризиками. У зв'язку з тим, що АТ КБ «ПриватБанк» працює в умовах високої динаміки зовнішнього середовища та особливостей регуляторних вимог, ідентифікація внутрішніх факторів ризику, їхня ідентифікація, моніторинг і нейтралізація є важливою частиною розробки стратегії сталого розвитку банку. Аналіз цих елементів дозволить обґрунтовано оцінити фінансову стійкість організації та забезпечити достатній рівень захисту її економічних інтересів у майбутньому.

АТ КБ «ПриватБанк» створив систему управління ризиками, яка базується на принципах чіткого функціонального розподілу повноважень, ролей і відповідальності між різними структурними підрозділами та управлінськими ланками банку. Такий підхід робить процеси управління ризиками на всіх рівнях організації прозорими та ефективними.

У Статуті АТ КБ «ПриватБанк» зазначено, що ефективне управління ризиками є основним напрямком діяльності банку. Зокрема, система управління ризиками передбачає інституціоналізацію процесу оцінювання ризиків і прийняття рішень щодо їх мінімізації. Це запобігає конфліктам і забезпечує об'єктивність у процесі прийняття рішень керівництвом. Щоб ширше розуміти систему керування фінансовими ризиками АТ КБ «ПриватБанк», необхідно дослідити методи, що застосовуються у керуванні деякими категоріями ризиків. До цих критеріїв належать валютні ризики, кредитні ризики, ризики відсоткової ставки та ліквідні ризики.

Система управління ризиками складається з багатьох основних компонентів для виконання своїх функцій. Наглядова рада банку контролює виконання стратегії ризик-менеджменту та затверджує відповідну політику. Комітет з аудиту та ризиків Наглядової ради, Комітет з управління активами та пасивами, а також внутрішній аудит відіграють важливу роль у забезпеченні автономного контролю, оцінки ефективності ризик-орієнтованої політики та відповідності внутрішнім і зовнішнім стандартам.

У структурі управління також є відділ комплаєнсу, який відповідає за дотримання нормативно-правових вимог; казначейство; аналітичні підрозділи; оцінка активів, інвестицій і зобов'язань; і мідл-офіс і бек-офіс, які забезпечують виконання рішень управління щодо ризиків.

Крім того, управління ризиками стосується бізнес-підрозділів, які безпосередньо приймають ризики під час операційного процесу. Такий метод відповідає сучасним вимогам до трирівневої моделі організації управління ризиками, відомої як три лінії захисту. Цей метод також спрямований на те, щоб банк був системним, інтегрованим і стійким до будь-яких загроз, які виникають як у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі.

Узагальнюючи, можна сказати, що АТ КБ «ПриватБанк» створив систему управління своєю діяльністю таким чином, щоб гарантувати ефективне управління фінансовою стійкістю та стабільністю банківської установи. Такий підхід базується на використанні структурованої моделі управління ризиками, яка чітко розмежовує функції та відповідальності та дотримується принципів об'єктивності, прозорості та системності. Це дозволяє банкам оперативно реагувати на зміни в економічному середовищі, мінімізувати вплив ризиків і підтримувати достатню фінансову безпеку.

2.2. Аналіз основних показників результативності функціонування АТ КБ «Приватбанк»

Ефективне управління активами та пасивами з урахуванням їх взаємозв'язків є важливою частиною підтримки банківської стабільності. Основним інструментом цього процесу є збалансована взаємодія активних і пасивних операцій, щоб адаптуватися до змін, які відбуваються на ринку.

Використання портфельної стратегії управління активами, яка спрямована на максимізацію прибутковості при мінімізації ризиків, є важливим компонентом. Особлива увага приділяється якості активів, оскільки саме вони забезпечують фінансову стабільність банку. Аналіз кредитного портфеля, який

має враховувати диверсифікацію, дохідність і ризик, займає важливе місце в структурі активів.

Незважаючи на важливість контролю якості активів, Національний банк України наразі не використовує ефективних механізмів оцінювання. Це ускладнює розподіл банків за рівнем активів і виявлення проблемних установ. Практика показує, що фінансові структури з поганими активами рідко успішно сануються, а тривалі періоди відновлення часто не приносять результатів.

Постійне оцінювання якості активів є важливим фактором, який визначає, наскільки стійким є банк. АТ КБ «ПриватБанк» не має інвестиційної нерухомості, відстрочених податкових активів і дебіторської заборгованості, як показано в табл. 2.1. Це підтверджує здатність банку ефективно керувати своїми активами, навіть коли ризик зростає.

Таблиця 2.1 – Аналіз зміни активів АТ КБ «Приватбанк», млн. грн.

Вид активу	2021	2022	2023	2024	Абс. відхилення 2024/2023	Відносне . відхилення 2024/2023
Грошові кошти та їх еквіваленти	52835	94191	152282	151768	-514	-0,34%
Заборгованість банків	26243	103837	134237	86589	-47648	-35,50%
Кредити та аванси клієнтам	68218	68084	92019	112761	20742	22,54%
Інвестиційні цінні папери в т.ч.	222277	239752	271847	375094	103247	37,98%
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	93096	95716	100376	110699	10323	10,28%
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	129074	143920	171471	204240	32769	19,11%
- за амортизованою собівартістю	107	116	0	155	155	-
Інші фінансові активи	2644	6498	9493	13496	4003	42,16%
Нефінансові активи	9713	9189	9094	9932	838	9,22%
Всього активів	604207	761301	940819	761461	-179358	-19,06%

Аналіз динаміки основних статей активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки дає багато важливих результатів щодо ефективності управління активами банківської установи, її фінансової стійкості та здатності адаптуватися до змін у зовнішній економічній ситуації. У 2021-2023 роках банк демонстрував

стабільне зростання активів. Зокрема, у 2023 році активи банку зросли на 55,7% до 940,82 млрд грн порівняно з 2021 роком. З іншого боку, активи в 2024 році зменшаться до 761,46 млрд грн, що становить абсолютне зниження на 179,36 млрд грн -19,06 % порівняно з минулим роком. Така динаміка є результатом оптимізації активів, зниження ризикових позицій і зосередження на якісному наповненні.

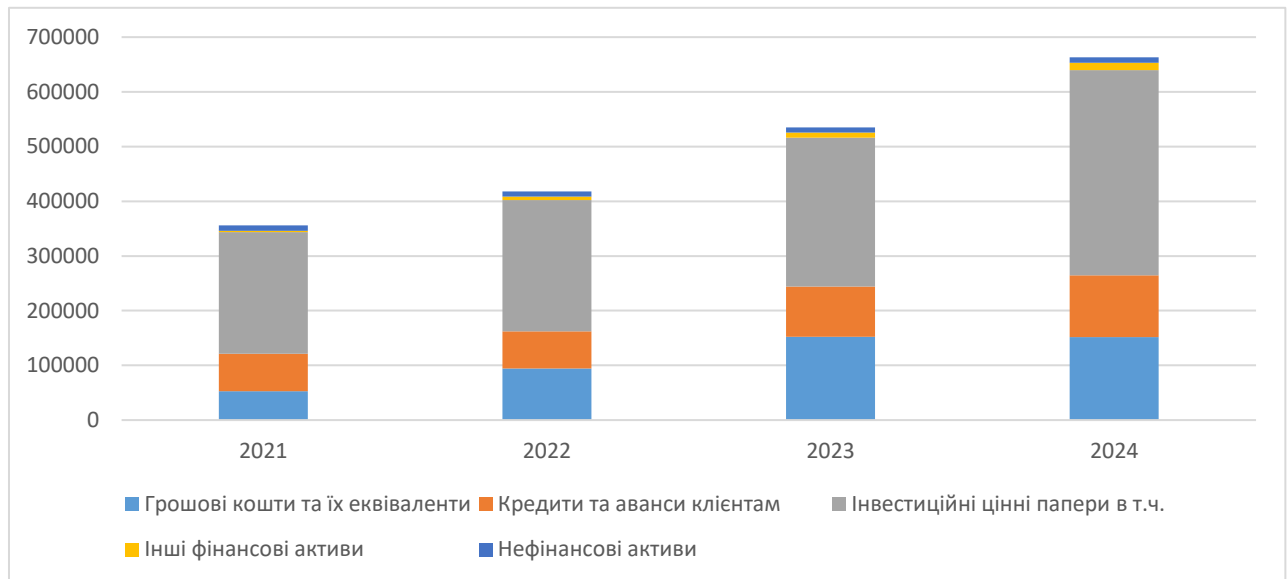

Рис. 2.1 – Динаміка активів АТ КБ «Приватбанк»

За статтею «Інвестиційні цінні папери» обсяг зріс на 103,25 млрд грн на 37,98% до 375,09 млрд грн у 2024 році. Ця група здебільшого складається з цінних паперів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід 32,77 млрд грн, або 19,11%, що свідчить про те, що вони були зосереджені на інструментах із низьким ризиком і стабільною доходністю. Крім того, було зафіксовано зростання на 22,54% у сфері кредитів та авансів клієнтам. Це свідчить про активізацію кредитної діяльності та деяке відновлення попиту на банківське фінансування, що є позитивним сигналом для повільної посткризової економічної стабілізації.

З іншого боку, спостерігається значне скорочення заборгованості банків на 47,65 млрд грн або 35,50% від загального обсягу, що свідчить про перерозподіл коштів у більш ліквідні або стабільніші інструменти. Стаття «Грошові кошти та їх еквіваленти» також зафіксувала незначне зниження на 0,34%. Це може бути

пов'язано з оптимізацією ліквідності та більш ефективним розміщенням ресурсів. Відзначено позитивну тенденцію в прирості інших фінансових активів 42,16% та нефінансових активів 9,22%.

Варто відзначити, що відновлення статті «Інвестиційні цінні папери за амортизованою собівартістю», яка була збільшена до 155 млн грн у 2024 році після її обнулення у 2023 році також свідчить про зміну політики управління портфелем активів, спрямованої на отримання прибутку в довгостроковій перспективі. З іншого боку, зменшення ризикового кредитування та приведення балансу до більш оптимального співвідношення активів і зобов'язань можуть призвести до зниження загального обсягу активів у 2024 році в умовах підвищеного геополітичного та макроекономічного ризику.

Таким чином, незважаючи на те, що загальний обсяг активів буде скорочений у 2024 році, структура активів АТ КБ «ПриватБанк» демонструє ознаки якісного переформатування, зосередженого на довгостроковій прибутковості, стабільності та низькоризиковості. Ці фактори є важливими для збереження фінансової стійкості банку в умовах післявоєнного відновлення економіки України. Одним із прикладів адаптивного управління в умовах зростаючої економічної волатильності є стратегія перерозподілу ресурсів на користь інвестиційних активів із прогнозованим доходом.

Банківські установи повинні створювати достатній резервний фонд, щоб уникнути криз, які можуть виникнути через накопичення поганих активів у балансі. Такий фонд забезпечує банк безперервним і ефективним функціонуванням навіть у несприятливих умовах. З точки зору банківського менеджменту резерви зменшують вразливість до зовнішніх впливів і служать засобом швидкого реагування на потенційні ризики.

Таким чином, для повного аналізу фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» доцільно провести експертну оцінку структури пасивів банку. Банк має багатокomпонентну фінансову базу, яка включає як поточні залишки коштів, так і кошти на чекових рахунках, строкові депозити, а також інструменти фондового залучення, такі як депозитні сертифікати та векселі, призначені для корпоративних клієнтів. Залишки на рахунках фізичних осіб, які акумулюються

на поточних і депозитних рахунках, є важливим джерелом пасивів, оскільки вони дають банку додатковий фінансовий потенціал.

Аналітичний аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» також включає вивчення змін у структурі зобов'язань банку протягом аналізованого періоду. Такий аналіз дозволяє краще зрозуміти структуру та особливості пасивів банку, терміни погашення та рівень залучених процентних ресурсів. Він також вивчає, як ці фактори впливають на загальну ліквідність і фінансову стійкість банку.

Дані з третього розділу пасиву балансу за відповідні роки були використані для оцінки змін у зобов'язаннях банку. Розрахунок абсолютних відхилень дозволив проаналізувати, як і наскільки змінилися основні статті зобов'язань.

Табл. 2.2 містить узагальнені результати, які показують структурну динаміку зобов'язань банку та служать основою для подальших висновків щодо рівня фінансової гнучкості та стійкості банку.

Таблиця 2.2 – Аналіз зміни пасивів АТ КБ «Приватбанк», млн. грн.

Вид зобов'язання	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2023	Відносне відхилення 2024/2023
Заборгованість перед банками	3	0	0	0	0	-
Кошти клієнтів	325303	471970	555525	621596	66071	11,89%
Інші залучені кошти	0	128	2630	1999	-631	-23,99%
Поточні податкові зобов'язання	159	0	25790	6300	-19490	-75,57%
Інші фінансові зобов'язання	3770	2634	3038	4042	1004	33,05%
Забезпечення, у тому числі:	3651	5804	5438	6141	703	12,93%
- резерви за кредитними зобов'язаннями та фінансовими гарантіями	373	1280	1111	1046	-65	-5,85%
- інше забезпечення	3278	4524	4327	5095	768	17,75%
Нефінансові зобов'язання	1795	2271	2741	2884	143	5,22%
Всього зобов'язань	334681	482807	595162	662317	67155	11,28%

Аналіз динаміки зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» у 2021-2024 роках дозволяє визначити основні тенденції у формуванні ресурсної бази банку та оцінити вплив цих тенденцій на ліквідність і фінансову стійкість банку. У 2024

році загальний обсяг зобов'язань становив 662317 млн грн, що на 11,2% або 67 155 млн грн більше порівняно з 2023 роком. Це свідчить про те, що банк активно використовує зовнішні ресурси для продовження та розширення своїх операцій. Крім того, відзначається незначне зростання нефінансових зобов'язань на 5,22%; загалом це не суттєво впливає на фінансову стабільність, але свідчить про те, що нефінансові операції вимагають певних витрат. Основним джерелом зростання залишаються кошти клієнтів, які зросли на 11,89 % до 621596 млн грн у 2024 році з 66071 млн грн. Цей показник свідчить про те, що населення та бізнес продовжують довіряти банківській установі навіть під час економічної невизначеності. З іншого боку, інші залучені кошти зменшилися на 23,9% до 631 млн грн. Це може бути пов'язано з переглядом політики залучення коштів через альтернативні джерела фінансування або зменшенням попиту в корпоративному секторі (рис.2.2).

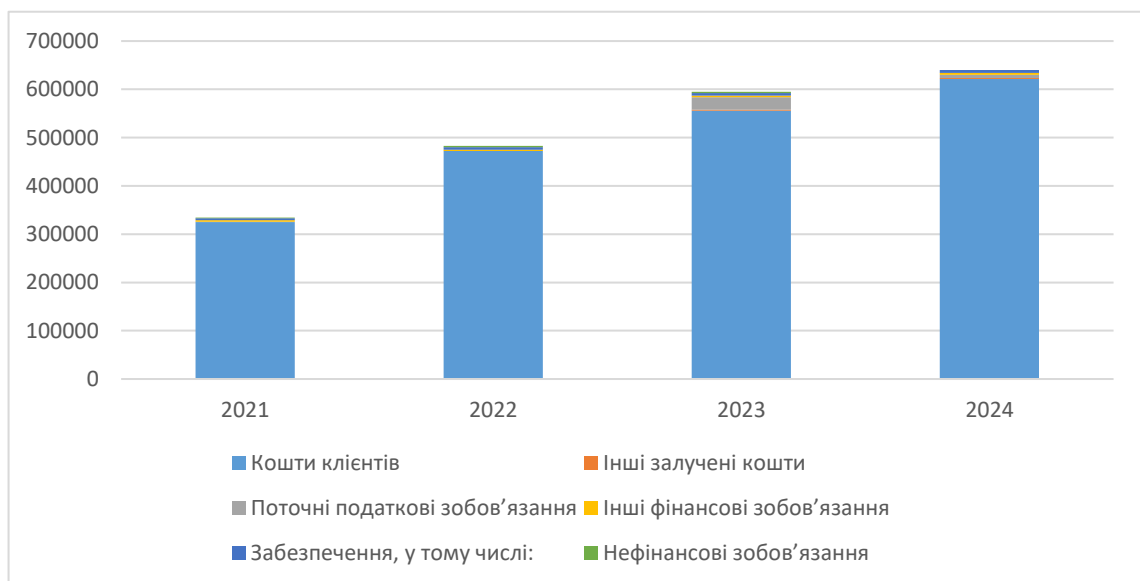

Рис. 2.2 – Динаміка пасивів АТ КБ «Приватбанк»

У розділі «Поточні податкові зобов'язання» спостерігається значне скорочення на 19490 млн грн або 75,57%. Це, ймовірно, є результатом змін у структурі податкових платежів, зниження обсягу зобов'язань за податковими розрахунками або закінчення окремих податкових періодів з відтермінованими платежами.

Інші фінансові зобов'язання зросли на 33,05 відсотка та забезпечення зросли на 12,93 відсотка, що демонструє позитивну динаміку. У той же час «інше забезпечення» зросло на 768 млн грн або на 17,75%, демонструючи покращення стратегії банку щодо покриття можливих ризиків і створення страхових резервів, необхідних для підтримки стабільності в майбутньому. З іншого боку, резерви за кредитними зобов'язаннями та фінансовими гарантіями дещо зменшилися на 5,85%. Це може бути результатом покращення кредитної дисципліни клієнтів або зміни ризик-оцінок.

Зважаючи на це, можна зробити висновок, що зобов'язання АТ КБ «ПриватБанк» у 2024 році зросли помірно і залишаються структурно збалансованими. Динаміка забезпечень і фінансових зобов'язань свідчить про послідовну політику управління ризиками, тоді як переважний внесок коштів клієнтів у формування пасивів є свідченням високої ринкової позиції банку. Загальна структура зобов'язань банку забезпечує достатню ліквідність і фінансову гнучкість, що є важливою умовою його стійкості в умовах невизначеності та необхідності брати участь у відновленні економіки України після кризи.

У сучасних умовах функціонування банківської системи основною метою діяльності є не лише виконання соціальних завдань, але й участь у конкурентній боротьбі за гроші та прибуток. Підтримка стабільного фінансового стану банку має вирішальне значення, оскільки це впливає на ефективність банку та загальну стабільність економіки країни. Ефект «доміно» може виникнути в результаті банкрутства одного банку. Це може призвести до порушення платоспроможності інших банків, зниження довіри до банківського сектору та дестабілізації платіжної системи та грошового обігу держави загалом.

У цьому контексті як для банків, так і для державних регуляторів надзвичайно важливо використовувати ефективні методи контролю фінансових потоків і систематично спостерігати за ринковими стратегіями. Раціональне управління капіталом є однією з провідних стратегій забезпечення фінансової стабільності, оскільки воно є важливою частиною формування доходів банку та забезпечення його платоспроможності. З метою виявлення тенденцій і

особливостей змін фінансового стану банківської установи протягом досліджуваного періоду аналіз динаміки відповідних показників може бути виконаний, як показано в табл. 2.3.

Здійснюючи аналіз даних табл. 2.3, бачимо, що протягом 2023 року здійснилося велике збільшення відсоткових прибутків.

Таблиця 2.3 – Аналіз зміни показників звіту про фінансові результати АТ КБ «Приватбанк»

Показник	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024/2023
Процентні доходи	35853	43685	66237	77054	10817
Процентні витрати	6536	3768	6616	4701	-1915
Чистий процентний дохід	29316	39917	59621	66888	7267
Комісійні доходи	35057	32944	41589	42153	564
Комісійні витрати	11839	12504	17150	18434	1284
Чистий комісійний дохід	23217	20440	24439	23719	-720
Торговий результат	-3390	9505	13756	15497	1741
Інші операційні доходи	1370	2759	3075	3174	99
Інші доходи	424	612	746	880	134
Всього доходів	50938	73233	101638	106042	4404
Відрахування до резервів	-5698	16328	4500	2072	-2428
Адміністративні та інші операційні витрати	21569	22234	24373	24825	452
Всього витрати	15870	38561	28872	29060	188
Прибуток/(збиток) до оподаткування	35067	34672	72765	81004	8239
Витрати на податок на прибуток	17	4474	35001	40863	5862
Чистий прибуток/(збиток)	35050	30198	37765	40141	2376

Вони збільшилися порівняно до 2019 року на суму 12 430 млн. грн. Поряд із ними, відсоткові розходи значно зменшилися і досягли показника - 6755 млн. грн. Таким чином, можна констатувати, що чистий відсотковий прибуток протягом 2019-2023 років збільшився в 4,8 рази і наприкінці 2023 року становив показник 29 317 млн. грн.

Аналіз фінансових результатів діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки дозволяє зробити низку обґрунтованих висновків щодо динаміки основних доходів, витрат і прибутковості банку, а також оцінити загальний вектор його фінансового розвитку. За результатами 2024 року банк зміцнив свої позиції щодо прибутковості, зокрема завдяки збільшенню процентних доходів, оптимізації витрат і кращому управлінню операційними процесами (рис. 2.3).

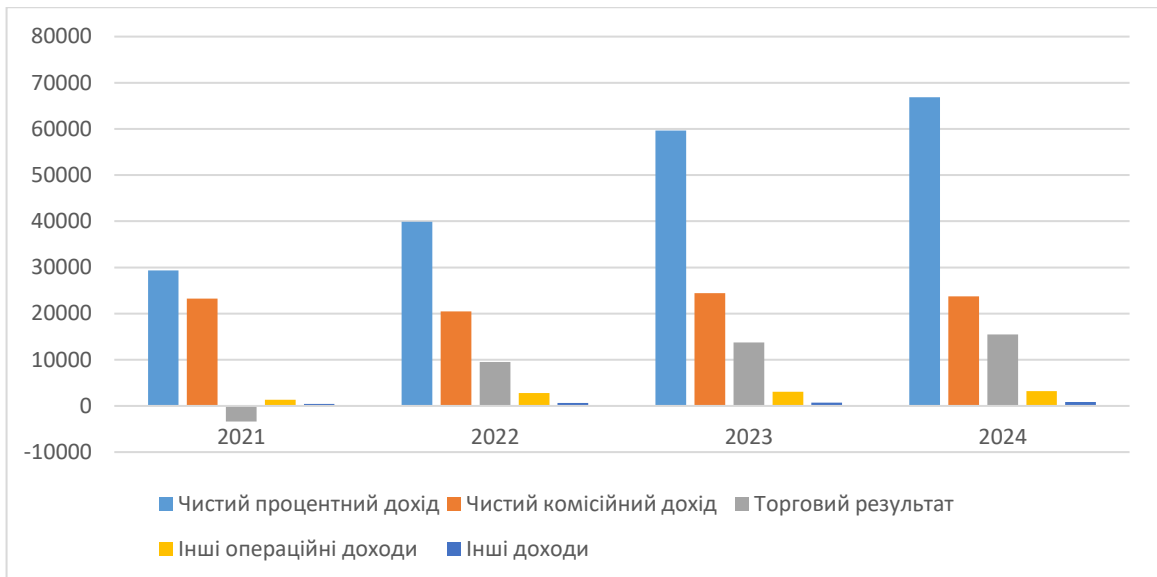

Рис. 2.3 – Динаміка доходів АТ КБ «Приватбанк»

У 2024 році процентні доходи зросли на 16,33% до 77 054 млн грн порівняно з 2023 роком. При цьому процентні витрати зменшилися на 1 915 млн грн -28,95%, що призвело до зростання чистого процентного доходу на 7267 млн грн або на 12,19%. Це свідчить про те, що ресурси використовуються більш ефективно та що банківські операції мають більшу вартість. Комісійні витрати зросли до 18 434 млн грн, що призвело до незначного скорочення чистого доходу на 720 млн грн. Це сталося, незважаючи на незначне зростання комісійних доходів на 564 млн грн.

Торговий результат, який зріс на 1741 млн грн і склав 15 497 млн грн, мав позитивну динаміку, що свідчить про активізацію фінансових ринків і підвищення прибутковості від операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами. Збільшення інших операційних і нефінансових доходів свідчить про те, що існує більше джерел прибутку, ніж просто банківські операції. Зниження відрахувань до резервів за активними операціями на 2 428 млн грн є значною тенденцією, яка може свідчити про покращення якості активів і зниження кредитного ризику. У зв'язку з розширенням банківської діяльності адміністративні витрати зросли помірно на 452 млн грн, що свідчить про підтримку стабільного рівня поточних витрат (рис. 2.4).

Загалом дохід до оподаткування у 2024 році становив 81 004 млн грн, що на 1132% або 8 239 млн грн більше, ніж у 2023 році. Після сплати податків чистий

прибуток банку зріс на 2 376 млн грн, до 40 141 млн грн. Це свідчить про те, що компанія стабільно заробляє гроші, добре реагує на ризики та має стабільний фінансовий результат.

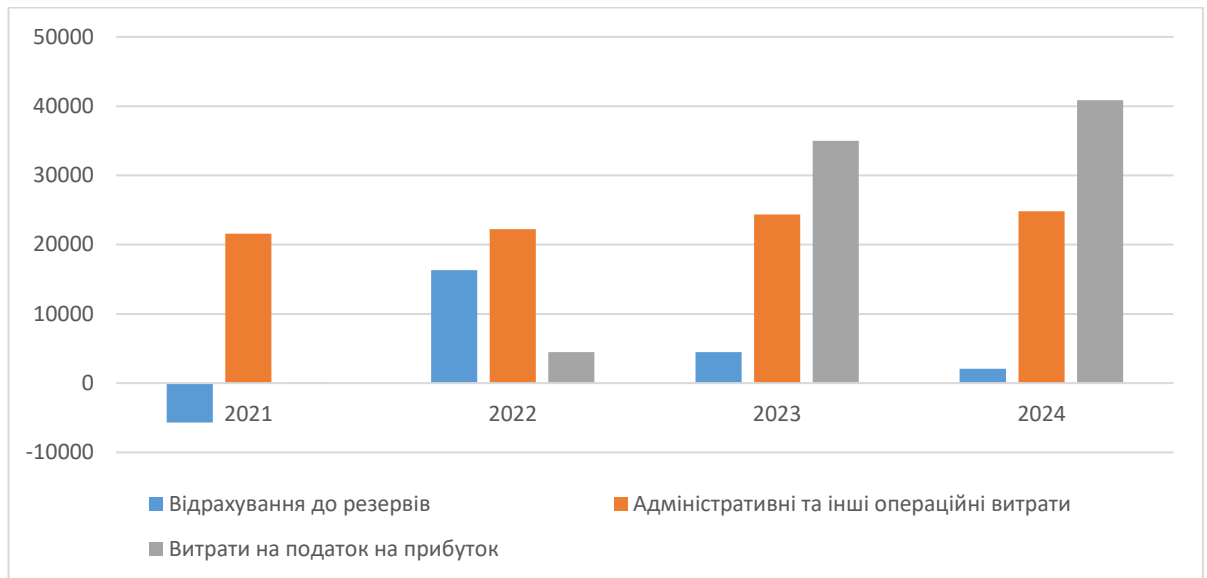

Рис. 2.4 – Динаміка витрат АТ КБ «Приватбанк»

Узагальнюючи, можна сказати, що АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував зростання основних показників фінансової ефективності в 2024 році. Це стало результатом зваженого управління активами та зобов'язаннями, ефективної політики витрат і високого рівня адаптивності до змінних фінансових умов. Така динаміка демонструє постійний розвиток банку, його готовність до досягнення стратегічних цілей і зміцнення конкурентоспроможності на ринку банків у країні.

2.3. Оцінка рівня ефективності управління економічною безпекою АТ КБ «Приватбанк»

Оцінка ефективності системи управління економічною безпекою АТ КБ «ПриватБанк» базується на ретельному аналізі основних фінансових показників, які оцінюють стійкість, надійність і фінансову збалансованість банківської установи. Згідно з офіційними звітними даними, оприлюдненими 1 жовтня 2024

року, ПриватБанк зберігає лідерські позиції у банківському секторі України, що свідчить про його значне системне значення для фінансової системи України.

Крім того, за підсумками 2023 року банк продемонстрував значне зростання фінансового результату до оподаткування. Це стало результатом ефективної управлінської політики, здатності адаптуватися до змін ринку та злагодженої роботи внутрішніх служб контролю та аналізу ризиків. Метод коефіцієнтного аналізу підходить для поглибленого оцінювання фінансової стійкості досліджуваного банку. Цей метод дозволяє визначити якісні характеристики капітальної структури, ресурсної стабільності та ефективності функціонування банку.

Частка власного капіталу в структурі активів, коефіцієнт капітального мультиплікатора, фінансовий леверидж і показник надійного важеля є кількома інтегрованими показниками, які розраховуються за допомогою обраного методологічного підходу. Завдяки цим коефіцієнтам можна побачити здатність банку підтримувати достатню капіталізацію та фінансову автономію в умовах надзвичайних ситуацій.

Табл. 2.4 містить узагальнені результати відповідних обчислень, які дозволяють провести комплексну оцінку рівня економічної безпеки ПриватБанку на сучасному етапі.

Таблиця 2.4 – Розрахунок окремих коефіцієнтів фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк»

Показник фінансової стійкості банку	Оптимальне значення	2021	2022	2023	2024
Коефіцієнт надійності	0,08-0,1	0,71	0,39	0,84	0,87
Коефіцієнт фінансового важеля	10-12	10,53	8,35	10,85	11,67
Коефіцієнт мінімального статутного фонду	0,04-0,05	0,46	0,45	0,46	0,46
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	12-15	14,92	13,40	14,97	14,71
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,3-1	0,998	0,396	0,997	0,998
Коефіцієнт мобільності власного капіталу	> 0	0,854	0,934	0,971	0,982
Коефіцієнт розвитку клієнтської бази	0,15-0,3	0,293	0,142	0,411	0,422
Коефіцієнт мобільності депозитної бази	> 1	1,968	2,138	2,084	2,128

Аналіз показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки дозволяє зробити багато важливих висновків щодо його фінансової безпеки, здатності протистояти загрозам ззовні та зсередини, а також ефективності управління капіталом і ресурсами під час економічної нестабільності.

Протягом останніх чотирьох років банк демонстрував високий коефіцієнт надійності, який у 2024 році становив 0,87, що відповідає нормативному діапазону від 0,08 до 0,1. Незважаючи на те, що цей показник перевищує рекомендовані межі, він вказує на надлишкову капіталізацію, яка може бути стратегічно виправданою через воєнні ризики та необхідність підтримання надлишкових резервів для зміцнення фінансової стабільності.

У 2024 році коефіцієнт фінансового важеля становив 11,67, що знаходилося в межах оптимального значення 10-12, що свідчить про ефективний баланс між власним і залученим капіталом. Це свідчить про здатність банку створювати достатньо активів за допомогою регульованого рівня зобов'язань, не збільшуючи борг. Коефіцієнт мультиплікатора капіталу залишався стабільно на рівні близько 14, що відповідає нормативному інтервалу від 12 до 15. Протягом усіх років коефіцієнт мінімального статутного фонду залишався на рівні 0,46, що значно перевищує мінімум, що свідчить про високу початкову капіталізацію банку.

З точки зору економічної безпеки коефіцієнт захищеності власного капіталу 0,998 у 2024 році) і коефіцієнт мобільності власного капіталу 0,982 у 2024 році є надзвичайно важливими. Ці показники свідчать про те, що організація має достатньо фінансової автономії, достатньо ліквідних власних коштів і має можливість швидко реагувати на кризові ситуації без загрози фінансовій рівновазі.

Показники, що стосуються ресурсної бази, також показують, що фінансове забезпечення банку покращилося. Зокрема, у 2024 році коефіцієнт розвитку клієнтської бази становив 0,422, що перевищує оптимальний інтервал від 0,15 до 0,3, що вказує на стабільне зростання довіри клієнтів, зокрема фізичних осіб. Крім того, коефіцієнт мобільності депозитної бази демонструє позитивну

динаміку, перевищуючи одиницю протягом усього періоду аналізу 2,128 у 2024 році, що свідчить про те, що депозитні ресурси є дуже гнучкими щодо залучення та використання.

Узагальнюючи, можна сказати, що АТ КБ «ПриватБанк» у 2024 році матиме високу фінансову безпеку завдяки сильній капітальній базі, ефективному управлінню ресурсами, широкій клієнтській підтримці та зваженій стратегії ризиків. Підтримка стійкості більшості показників у межах нормативних значень показує готовність банку протистояти фінансовим шокам і його важливу роль у забезпеченні стабільності банківської системи в країні.

Аналіз рівня прибутковості є важливою частиною оцінювання фінансової стійкості банківської установи. Це доцільно зробити за допомогою системи показників рентабельності. Такі коефіцієнти є важливою частиною комплексної оцінки фінансового стану банку, оскільки вони дозволяють визначити, наскільки ефективно використовується капітал для отримання прибутку, а також визначити співвідношення прибутковості до рівня витрат, необхідних для підтримки банківської діяльності.

Показники рентабельності активів (ROA) і власного капіталу (ROE) дають глибше розуміння внутрішньої ефективності банківської установи, а також її здатності створювати додаткову вартість на одиницю залучених або власних ресурсів. Для внутрішнього управління вони мають велике аналітичне значення для стратегічного і фінансового планування, а також для зовнішніх користувачів фінансової звітності, таких як інвестори, кредитори та регулятори. Останні оцінюють доцільність співпраці з банком і рівень його інвестиційної привабливості на основі динаміки рентабельності.

Також показники рентабельності показують поточну фінансову результативність і потенційні ризики, пов'язані з втратою прибутковості або неефективним управлінням капіталом. Це відбувається в умовах підвищеної ринкової волатильності та нестабільності в економіці. Таким чином, для прийняття рішень щодо підвищення ефективності роботи банку та забезпечення його стійкого розвитку в умовах зростаючих економічних викликів необхідно визначити значення ROA та ROE.

Відповідно до табл. 2.5 результати обчислення відповідних коефіцієнтів за останні п'ять років діяльності АТ КБ «ПриватБанк» показана стійка тенденція до збереження високої рентабельності

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності основної діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Показники рентабельності (%)	2021	2022	2023	2024
ROA	8,0	3,6	7,5	7,0
ROE	50,0	33,2	60,4	55,6
Чиста процентна маржа	8,9	8,9	8,8	8,6
Коефіцієнт витрат	44,3	51,4	44,1	43,2

Аналіз показників рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки показує, що банківська діяльність зберігає високий рівень прибутковості, що є основним фактором, який гарантує фінансову стабільність банку. У 2024 році банк показав стабільний фінансовий результат. Зокрема, рентабельність активів (ROA) становила 7,0%, а рентабельність власного капіталу (ROE) — 55,6%. Обидва показники залишаються високими, що свідчить про ефективне управління активами та капіталом, а також про здатність банку генерувати значний прибуток від своїх ресурсів навіть у разі збільшення політичної та економічної нестабільності (рис. 2.5).

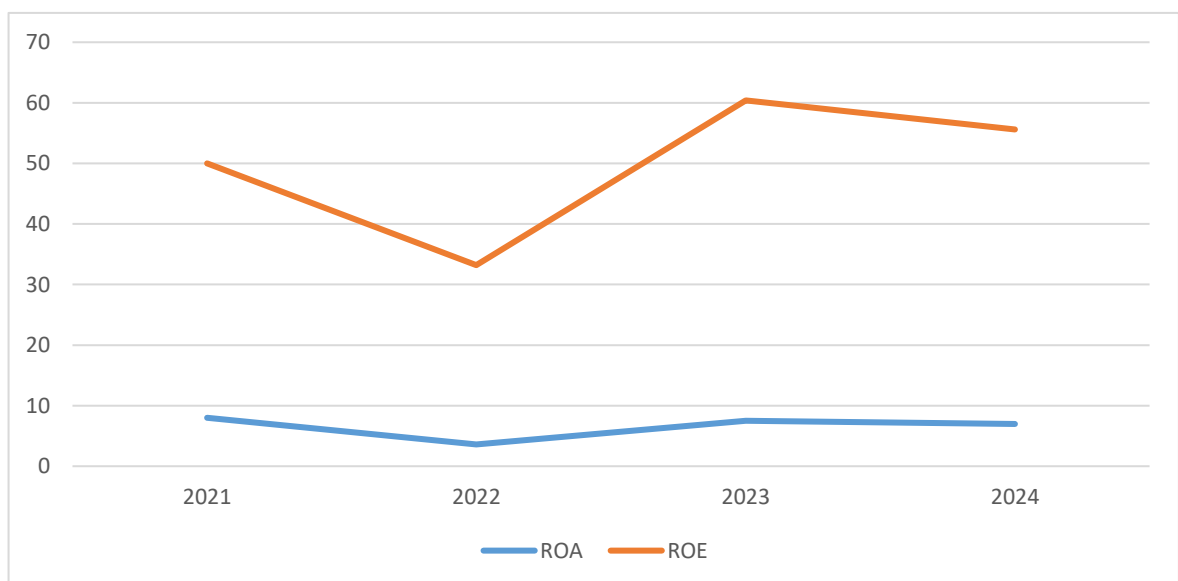

Рис. 2.5 – Динаміка рентабельності АТ КБ «ПриватБанк»

Збільшення активів, яке не супроводжувалося пропорційним зростанням чистого прибутку, може бути причиною зменшення показника ROAA на 0,5 відсотка порівняно з 2023 роком. Водночас ROAE залишається близьким до історичних значень, що свідчить про ефективне використання власного капіталу банку та збереження інвестиційної привабливості установи.

Зниження чистої процентної маржі з 8,8% у 2023 році до 8,6% у 2024 році є незначним і не представляє значних ризиків для фінансової стійкості. Однак це свідчить про потенційне підвищення вартості ресурсів або зміну структури доходуутворення. Зменшення коефіцієнта витрат (cost to income ratio) до 43,2% є позитивним ознакою, що вказує на покращення операційної ефективності та оптимізацію витратної частини бюджету банку.

Узагальнюючи, можна сказати, що збереження високих показників рентабельності свідчить про хороший фінансовий менеджмент, який забезпечує банку фінансову безпеку. В умовах воєнної економіки та жорсткої конкуренції на банківському ринку АТ КБ «ПриватБанк» стабільно отримує прибуток, що свідчить про його стратегічну гнучкість, внутрішню фінансову дисципліну та ефективну модель управління ризиками. У цьому випадку прибутковість є не лише показником економічної продуктивності, але й основою стійкості та безпеки банківської установи в довгостроковій перспективі.

На наступному етапі аналізу було б корисно провести оцінку відповідності діяльності банківської установи регуляторним стандартам Національного банку України. З 1 березня 2018 року в Україні введено новий стандарт ліквідності, коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR), відповідно до Постанови Правління НБУ № 13 та рішення № 101-рш від 15 лютого 2018 року. Згідно з Базельською нормативною базою (Базель III), цей показник є частиною міжнародних реформ, спрямованих на підвищення стійкості банківського сектору. Основним завданням LCR є забезпечення достатнього рівня високоякісних ліквідних активів, які здатні покрити прогнозований чистий відтік коштів протягом 30 днів у стресовому сценарії. Таким чином, цей коефіцієнт підвищує фінансову надійність банків і виконує функцію короткострокового регулятора ліквідності.

Відповідно до Постанови Правління НБУ № 158 від 24 грудня 2019 року, коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) став обов'язковим з 1 квітня 2021 року. Це ще один важливий показник ліквідності, який згодом був включений до законодавства України. Сучасним підходам до контролю за структурною ліквідністю відповідає впровадження NSFR. Його мета полягає в тому, щоб спонукати банків до формування стабільної ресурсної бази, головним чином за рахунок довгострокових зобов'язань. Цей стандарт розроблений з метою зменшення ризиків, пов'язаних із дисбалансом між строками активів і пасивів, а також підвищення довгострокової фінансової стійкості банків. Таким чином, впровадження стандартів LCR та NSFR у регуляторну практику свідчить про поступову адаптацію українського банківського нагляду до міжнародних стандартів Базельського комітету та зосередженість на забезпеченні надійності банківського сектору навіть під час ринкових змін.

Таблиця 2.6 – Дослідження основних показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк», %

Показники ліквідності	2021	2022	2023	2024
LCR _{вв} - коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (норма $\geq 100\%$)	234,7	141,2	169,7	186,3
LCR _{ів} - коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (норма $\geq 100\%$)	152,4	137,1	174,2	181,7
NSFR - коефіцієнт чистого стабільного фінансування (норма $\geq 100\%$)	128,4	115,8	131,6	135,2

Динаміка основних нормативів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки показує, що банк стабільно дотримується вимог Національного банку України щодо короткострокової та довгострокової платоспроможності. Це є однією з основних гарантій економічної безпеки банку. Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{вв}) у 2024 році становив 186,3%, що значно перевищує стандартне значення 100%. Це підтверджує здатність банку покривати очікувані відтоки грошових коштів протягом 30 днів у складних обставинах. Аналогічно показник LCR за операціями в іноземній валюті становив 181,7%, що свідчить про те, що в валютному сегменті є достатньо високоліквідних активів, необхідних для виконання зобов'язань.

Увага заслуговує динаміка коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), який зріс до 135,2% у 2024 році. Це демонструє дотримання мінімальних вимог і тенденцію до підвищення стабільності ресурсів. Здатність банку забезпечити стійку фінансову підтримку активів за рахунок довгострокових зобов'язань відображається показником NSFR. Це зменшує залежність від короткострокових джерел фінансування та підвищує фінансову автономність.

Загалом, протягом досліджуваного періоду перевищення нормативних значень LCR та NSFR є ознакою високої ліквідної позиції банку та свідчить про наявність достатнього запасу фінансової міцності для протидії зовнішнім шокам. Така ситуація покращує рівень економічної безпеки банку, оскільки дозволяє йому виконувати свої зобов'язання навіть у разі несприятливих змін у макроекономічній ситуації, що підвищує довіру вкладників і інвесторів і сприяє загальній стабільності банківського сектору. Ліквідність тут є не лише технічним показником нагляду, а й важливою частиною системи, яка створює основу економічної безпеки банку.

Оцінка достатності капіталу банківської установи є не менш важливим компонентом аналізу її фінансової безпеки. Цей показник розраховується за допомогою нормативів адекватності основного капіталу (Н2) і регулятивного капіталу (Н3). Він розраховується як відношення відповідного капіталу до активів, зважених за рівнем ризику. Відповідно до вказівок Національного банку України ці нормативи не повинні опускатися нижче встановлених мінімальних значень. Цей пороговий рівень становив десять відсотків протягом останніх трьох років. Результати розрахунків узагальнено та представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Дослідження показників капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за нормативами НБУ

Показники капіталу	2021	2022	2023	2024
Основний капітал, млн грн	206 060	206 060	206 060	206 060
Додатковий капітал, млн грн	9 696	11 449	12 959	13 982
Відвернення, млн грн	4 091	15 168	1 741	2 108
Регулятивний капітал, млн грн	211 665	202 341	217 278	217 934
Норматив Н2 (основного капіталу)	13,74%	13,74%	13,74%	13,74%
Норматив Н3 (регулятивного капіталу)	14,11%	13,49%	14,49%	14,53%

Аналіз динаміки капітальних показників АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки дає чіткі висновки щодо ефективності політики управління власним капіталом банківської установи та рівня забезпечення фінансової безпеки. Впродовж цього періоду банк утримував стабільно високий рівень основного капіталу на рівні 206060 млн грн щороку. Така стійкість базового капіталу свідчить про наявність міцної та прогнозованої основи фінансової стійкості, яка забезпечує здатність банку зберігати безперервність операцій і протистояти впливу зовнішніх факторів.

Протягом 2022-2024 років додатковий капітал поступово зріс. Він зріс з 9696 млн грн у 2021 році до 13982 млн грн у 2024 році. Зростання супроводжується зниженням обсягу відвернень; це є хорошим показником для оптимізації структури капіталу. У 2022 році відвернення становили 15 168 млн грн, але у 2024 році вони зменшилися до 2 108 млн грн, що свідчить про зменшення впливу некондиційних активів і покращення якості капітальних компонентів.

Здатність банку справлятися з ризиками, пов'язаними з непередбачуваними втратами, і підтримувати стабільність у періоди підвищеної волатильності демонструється високими значеннями нормативів Н2 та Н3. У сфері економічної безпеки це демонструє здатність банку протистояти системним кризам, здатність оперативно реагувати на макроекономічні виклики та ефективно управління ризиками.

Таким чином, капітальна база АТ КБ «ПриватБанк» є важливою частиною його фінансової безпеки. Динаміка її зростання за останні роки свідчить про ефективність його капітальної політики, здатність до стійкого функціонування навіть під високим тиском зовнішніх факторів і здатність до дотримання пруденційних нормативів, встановлених регулятором.

Постійний моніторинг основних показників економічної безпеки є життєво важливим для АТ КБ «ПриватБанк». Це дозволяє своєчасно оцінювати вплив макроекономічних змін на здатність банку виконувати зобов'язання перед контрагентами, підтримувати достатню ліквідність і забезпечувати стабільну прибутковість. Такий підхід дозволяє ефективніше контролювати ризики,

підтримувати внутрішню фінансову рівновагу та зміцнити довіру клієнтів і партнерів за допомогою інтегрованої оцінної моделі.

Згідно з правилами Базель III, комплексна оцінка фінансової стійкості банку повинна базуватися на системі фінансових коефіцієнтів, які охоплюють як ліквідність, так і структуру капіталу.

Коефіцієнт левериджу (K1) є показником рівня фінансової стабільності та показує здатність банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та кредиторами вчасно. Коефіцієнт боргового навантаження (K2), який обчислюється як співвідношення загального боргу до EBITDA, показує здатність банку генерувати достатній операційний грошовий потік для погашення боргових зобов'язань. Він визначається як відношення основного капіталу до загального обсягу активів і дозволяє оцінити ступінь фінансової незалежності банку від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт поточної ліквідності (K3) є важливим показником для визначення ступеня ризику перевантаження боргами; він показує здатність банку покривати короткострокові зобов'язання за допомогою своїх ліквідних активів. Можна оцінити оперативну фінансову готовність до виконання термінових платежів, розраховуючи його як частку ліквідних активів у складі короткострокових зобов'язань;

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (K4) показує, скільки короткострокових зобов'язань банк може негайно виконати за рахунок грошових коштів і їхніх еквівалентів. Він має вирішальне значення для оцінки стійкості банку до раптового зменшення ліквідності.

Зазначена система показників дозволяє інтегровано оцінити рівень захищеності банку в умовах нестабільної економічної ситуації. Це дає загальну картину фінансового стану банку. Такий метод відповідає міжнародним правилам фінансового нагляду та гарантує довгострокову стабільність банківської установи. Для демонстрації зазначеного підходу було б доцільно провести розрахунок вищезазначених коефіцієнтів на основі консолідованої фінансової звітності ПриватБанку за останні три роки, результати якого будуть представлені в табл. 2.9. Згідно з аналізом операційних показників сегменту на

ринках капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки, можна зробити висновок, що основні параметри економічної безпеки банку поступово посилюються в умовах збереження макроекономічної нестабільності. Зокрема, коефіцієнт левериджу (К1) зріс до 0,33 у 2024 році проти 0,30 у 2023 році, що свідчить про дещо кращу фінансову стабільність банку та незначне зменшення його залежності від зовнішніх джерел фінансування. Ознаки стабілізації структури капіталу спостерігаються, незважаючи на те, що значення залишається нижчим порівняно з 2021-2022 роками (рис. 2.6).

Таблиця 2.8 – Показники фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за індикаторами Базельського комітету

Операційні показники сегменту на ринках капіталу	2021	2022	2023	2024
Коефіцієнт левериджу банку (К1)	0,38	0,51	0,30	0,33
Коефіцієнт боргу до ЕВІТДА (К2)	1,37	2,12	1,52	1,44
Поточна ліквідність (К3)	2,41	0,90	2,36	2,48
Абсолютна ліквідність (К4)	0,17	0,11	0,13	0,15

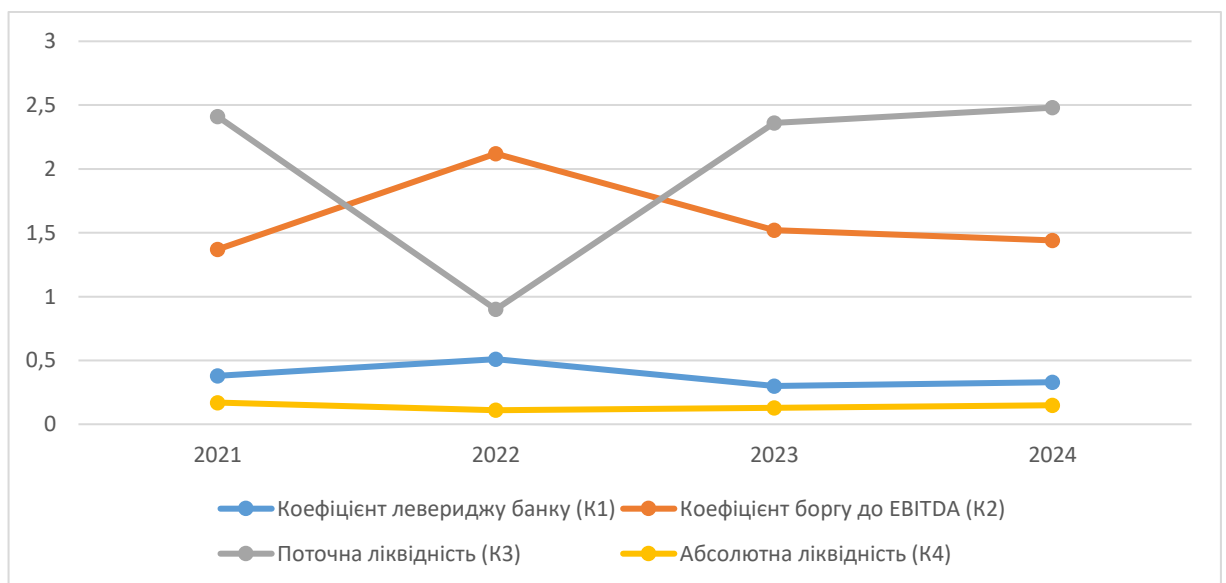

Рис. 2.6 – Динаміка фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» за індикаторами Базельського комітету

У 2024 році коефіцієнт співвідношення боргу до ЕВІТДА (К2) склав 1,44, що є зниженням на 0,08 пункту порівняно з попереднім роком. Така динаміка показує, що здатність банку виконувати свої боргові зобов'язання за рахунок

отримання операційного прибутку покращилася, що є хорошим для кредиторів і інвесторів.

У 2024 році показники ліквідності демонструватимуть значне зростання. Поточна ліквідність (К3) зросла до 2,48, що більше, ніж за попередній рік, і показує, що банк має достатню здатність виконувати короткострокові зобов'язання вчасно. У той же час абсолютна ліквідність (К4) зросла до 0,15, що свідчить про краще грошове забезпечення банку та його готовність використовувати додаткові ресурси для реагування на кризові ситуації.

Узагальнюючи, можна сказати, що за підсумками 2024 року фінансовий стан ПриватБанку покращився, а його внутрішні системи управління ліквідністю та боргом покращилися. Такі тенденції свідчать про покращення фінансового стану організації, що гарантує її стійкість як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, і створює основу для довіри вкладників, контрагентів і регуляторних органів.

Таким чином, результати дослідження щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків підтверджують їхню важливу роль у підтримці стабільності банківської системи та економічної інфраструктури держави загалом. Розглядається, що впровадження принципів і стандартів Базель III є важливим інструментом для підвищення конкурентоспроможності банківських установ, а також для посилення їхньої здатності протистояти як внутрішнім, так і зовнішнім фінансовим загрозам.

Комплексна оцінка фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк», проведена з використанням індикаторів Базельського комітету, охопила основні показники економічної безпеки банку, такі як стан ліквідності, структура зобов'язань, рівень капіталізації та ступінь залежності від позикових ресурсів. У 2021-2023 роках спостерігалось позитивне зростання показників, що свідчить про поступове зниження боргового навантаження, підвищення ліквідної позиції та загальне зміцнення фінансової основи банку. Такі зміни мають прямий вплив на здатність організації виконувати свої зобов'язання та залишатися фінансово стійкою.

Запропонований підхід до оцінювання фінансової безпеки, заснований на узгодженій системі показників, дозволяє забезпечити поточну стабільність банківської установи та створити ефективний механізм адаптації до змін у зовнішніх обставинах. Як наслідок, це сприяє збереженню високої довіри з боку клієнтів, зменшенню вразливості до фінансових ризиків і підвищенню гнучкості в умовах економічної нестабільності. Таким чином, модель інтегрованої оцінки може бути корисною для постійного моніторингу економічної безпеки та прийняття розумних управлінських рішень у банківському секторі.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи фінансово-економічний стан АТ КБ «ПриватБанк» розглядається з точки зору забезпечення економічної безпеки банківської системи. Досліджуваний банк постійно зберігає лідерство на фінансовому ринку та відіграє важливу роль у розвитку економіки країни. Банк забезпечує широке охоплення фінансових послуг і підвищує якість обслуговування завдяки широкій регіональній мережі, цифровій екосистемі на базі платформи «Приват24» і високому рівню клієнтоорієнтованості. Це дозволило йому зміцнити свій статус найбільшого комерційного банку України.

Організаційна структура банку, особливо наявність незалежної наглядової ради, демонструє сучасні принципи корпоративного управління, спрямовані на прозорість, підзвітність і стратегічну гнучкість. Це підвищує здатність банку адаптуватися до нестабільного середовища та гарантує ефективне управління ризиками.

Зокрема, чистий процентний дохід і комісійний дохід роздрібного бізнесу зросли в середньому на 832 млн грн у фінансових результатах ПриватБанку з 2021 по 2024 рік. Ці зміни свідчать про ефективне використання ресурсної бази та зростання попиту на банківські послуги. З іншого боку, зниження чистих доходів на ринку капіталу свідчить про вплив зовнішніх обмежень, таких як зниження ставок і обережність інвесторів, які вплинули на прибутковість відповідних бізнес-направлень.

Загальний фінансовий результат показує здатність банку адаптуватися до ринкових змін і продовжувати працювати ефективно навіть під час кризи. Незважаючи на можливі негативні наслідки, зокрема повномасштабна військова агресія, у 2023 році банк стабілізувався та відновив довіру клієнтів завдяки ефективним антикризовим управлінським стратегіям.

Таким чином, за цей період фінансова стійкість АТ КБ «ПриватБанк» залишалася на достатньому рівні. Водночас необхідно продовжувати оптимізацію витрат, диверсифікацію джерел прибутку, підвищення якості активів, розширення асортименту інноваційних фінансових продуктів для забезпечення довгострокової економічної безпеки та підвищення конкурентоспроможності банку в умовах економічної нестабільності.

РОЗДІЛ 3

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В КРИЗОВИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

3.1. Прогнозування основних показників фінансової діяльності банку як елемент забезпечення економічної безпеки

Доцільним є прогнозування основних показників фінансово-економічної безпеки на короткостроковий період з метою стратегічного планування та посилення контролю над фінансовою стійкістю АТ КБ «ПриватБанк». Прогнозування дозволяє швидко виявити потенційні загрози, визначити потреби в капіталі, оцінити ризики та змінювати фінансовий контроль, щоб відповідати змінам в економіці:

- рентабельність активів (ROA) - це один із основних показників, які оцінюють рівень економічної безпеки банку.
- норматив регулятивного капіталу
- рентабельність власного капіталу (ROE),
- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) та
- чистий прибуток

Оцінювання та прогнозування основних показників фінансової безпеки є ключовим етапом стратегічного управління банківською установою в умовах підвищеної економічної нестабільності. Вчасне виявлення змін у фінансових показниках дозволяє ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози та розробляти заходи з їх нейтралізації в умовах нестабільної макроекономічної ситуації, військових дій, коливань на валютному ринку та зростання ризиків на фінансовому ринку. Прогнозування основних показників фінансової безпеки дає змогу оцінити стійкість банку в майбутніх періодах, дозволяючи змінювати методи управління капіталом, ліквідністю та прибутковістю, а також гарантувати, що дії будуть координовані, щоб захистити інтереси вкладників і зберегти платоспроможність банку.

У розділі роботи було обґрунтовано, що основні фінансові індикатори АТ КБ «ПриватБанк» можна прогнозувати за допомогою методу екстраполяції тренду. Екстраполяція тренду — це метод переносу закономірностей динамічного розвитку певного показника з попередніх періодів на майбутній, за умови, що основні фактори залишаються незмінними. Суть методу полягає в тому, щоб побудувати трендову лінію на основі емпіричних даних, а потім продовжувати цю лінію в межах горизонту прогнозу, який було обрано. Такий метод добре підходить для оцінки постійних тенденцій в економіці, які демонструють економічно обґрунтовану динаміку.

Коли справа доходить до економічної безпеки банку, метод екстраполяції дає змогу виявити можливі зміни в ліквідності, капіталізації, прибутковості та інших стратегічно важливих показниках. Це дає управлінню основу для швидкого прийняття рішень. Це особливо важливо в періоди нестабільності економіки та ризику зовнішнього тиску, зокрема політичного, валютного чи інфляційного характеру, що впливають на банківський сектор.

Для прогнозування використано метод екстраполяції тренду, який базувався на динамічних рядах 2021–2024 років та представлений на рис. 3.1- 3.5.

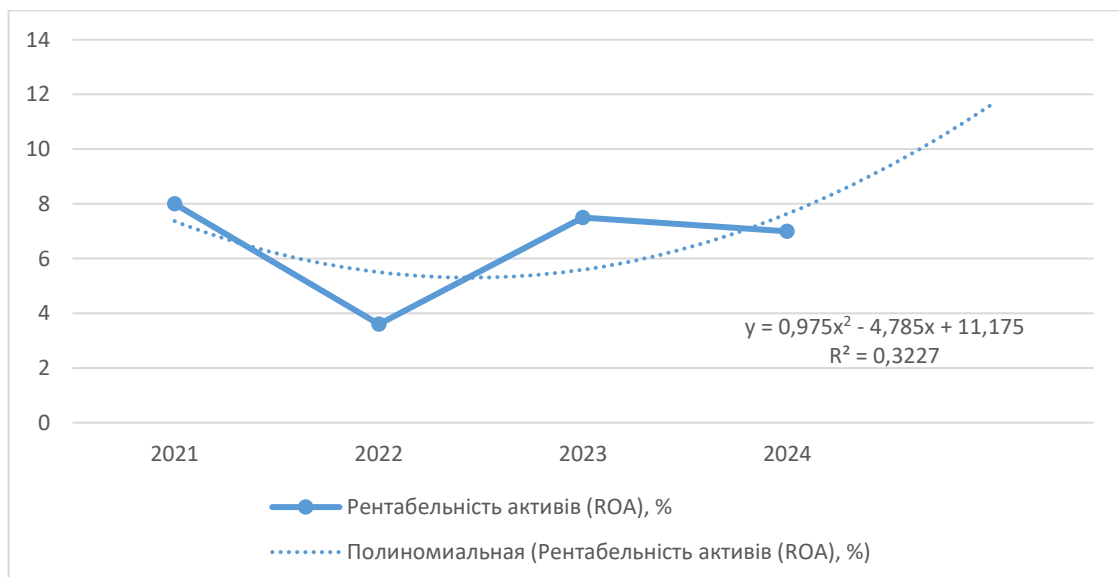

Рис. 3.1 – Прогнозування рентабельності активів

Зміна показника рентабельності активів ROA АТ КБ «ПриватБанк» у 2021–2024 роках демонструє характерну нелінійну тенденцію, як показано на рис. 3.1.

Згідно з поліноміальною функцією другого порядку $y = 0,975x^2 - 4,785x + 11,175$, яка має коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,3227$, спостерігається спочатку спад рівня рентабельності, а потім поступове відновлення. Зокрема, мінімальне значення ROA було зафіксовано в 2022 році через зовнішні дестабілізуючі фактори, зокрема військова нестабільність і макроекономічна нестабільність. У той же час показник вже показував ознаки стабілізації в 2023–2024 роках. У короткостроковій перспективі прогнозна крива вказує на тенденцію до подальшого зростання рентабельності активів, що означатиме, що ресурсна база банку буде використовуватися ефективніше та фінансова результативність буде покращена.

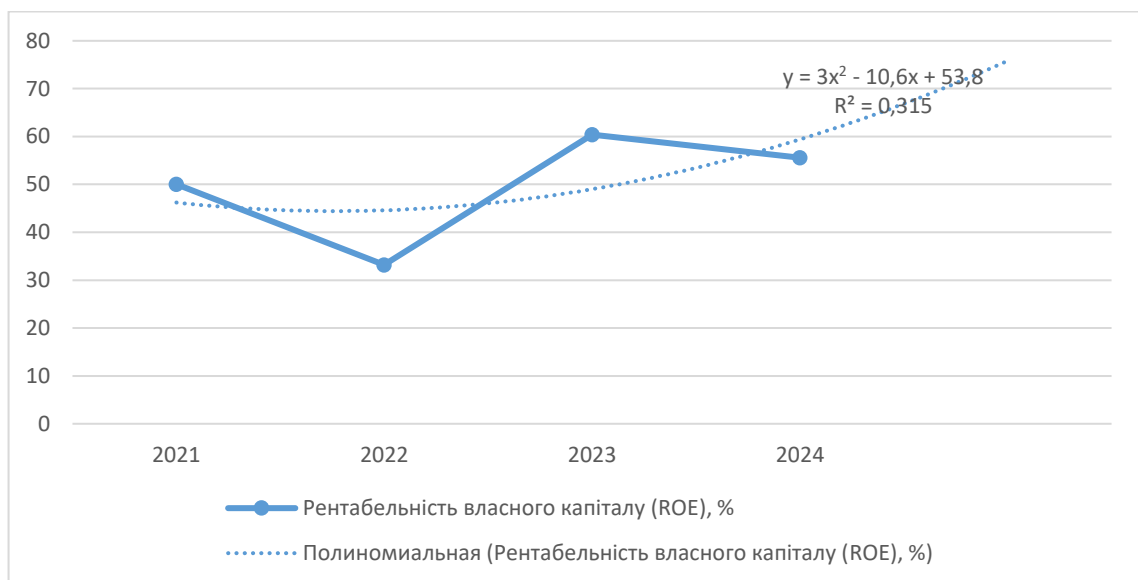

Рис. 3.2 – Прогнозування рентабельності активів

У динаміці рентабельності власного капіталу (ROE) АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2024 роки спостерігається нерівномірна тенденція, як показано на графіку. Згідно з поліноміальною апроксимацією другого порядку $y = 3x^2 - 10,6x + 53,8$ з коефіцієнтом детермінації $R^2 = 0,315$, очікується спад показника у 2022 році через вплив зовнішніх кризових факторів, зокрема воєнного стану та падіння макроекономічної активності. Водночас рентабельність капіталу зросла до піку в 2023 році, що свідчить про добре управління банком, стабілізацію бізнесу та поступове відновлення довіри інвесторів і клієнтів. Прогнозна крива показує, що ROE зросте ще більше до 2025 року. Це може свідчити про

підвищення прибутковості використання власного капіталу в середньостроковій перспективі та про зміцнення фінансово-економічної безпеки банку.

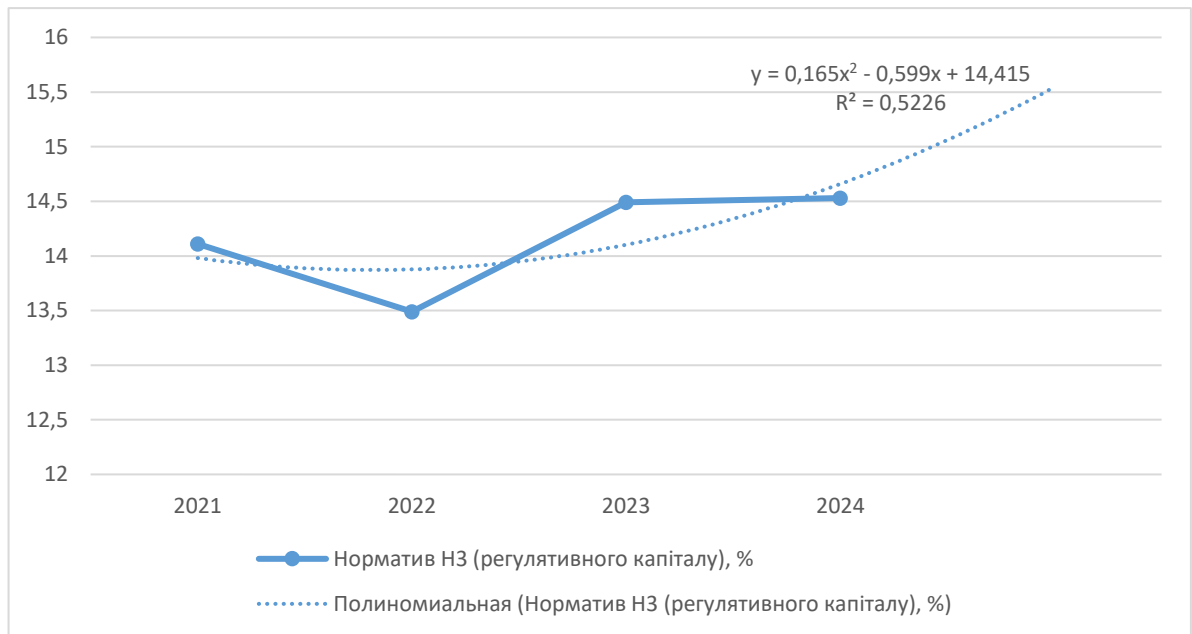

Рис. 3.3 – Прогнозування регуляторного капіталу

Норматив НЗ АТ КБ «ПриватБанк» у 2021–2024 роках демонструє поступову позитивну тенденцію до динаміки капіталізації банку. Для прогнозування майбутніх значень поліноміальна модель другого порядку $y = 0,165x^2 - 0,599x + 14,415$ з коефіцієнтом детермінації $R^2 = 0,5226$ демонструє достатній рівень адекватності апроксимації. Після незначного зниження показника у 2022 році, пов'язаного з економічною кризою, у 2023–2024 роках спостерігається чітке зростання до рівня 14,5%, що перевищує мінімальний норматив НБУ у 10%. Така динаміка свідчить про те, що банк намагається стратегічно збільшити власну капіталізацію та підвищити здатність покривати ризики. На основі моделі прогноз на 2025 рік передбачає подальше зростання нормативу НЗ, що є позитивним сигналом з точки зору фінансової безпеки, оскільки це створює додатковий буфер, який захищає від можливих збитків і зберігає високу довіру регулятора.

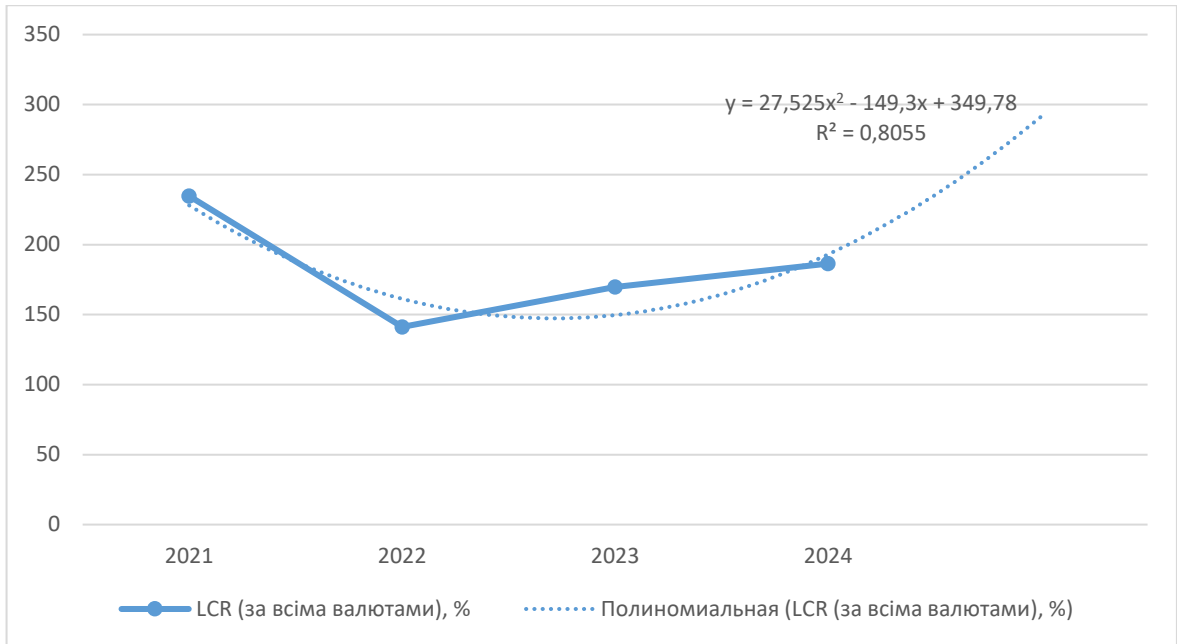

Рис. 3.4 – Прогнозування рівня ліквідності

Динаміка коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) АТ КБ «ПриватБанк» за всіма валютами з 2021 по 2024 рік демонструє чітку U-подібну траєкторію показника. У 2022 році зафіксовано мінімальне значення LCR. Це, ймовірно, було пов'язано з високою волатильністю ринку, війною та зниженням обсягу ліквідних активів. Побудована поліноміальна крива другого порядку $y = 27,525x^2 - 149,3x + 349,78$ підтверджує поступове зростання коефіцієнта з 2023 року, що підтверджується високим рівнем достовірності апроксимації $R^2 = 0,8055$.

Прогнозна траєкторія LCR на 2025 рік показує, що показник продовжить зростати. Це є хорошим показником для фінансової безпеки банку. Підвищення рівня LCR вказує на те, що банк має більше високоліквідних активів. Ці активи мають здатність покривати очікувані відтоки коштів протягом 30 днів, навіть якщо ситуація буде складною. Таким чином, відновлення та зростання LCR у 2023–2024 роках показують, що банк дотримується політики управління ліквідністю відповідно до вимог Базель III та НБУ, що підвищує здатність банку підтримувати стабільність у короткостроковій перспективі.

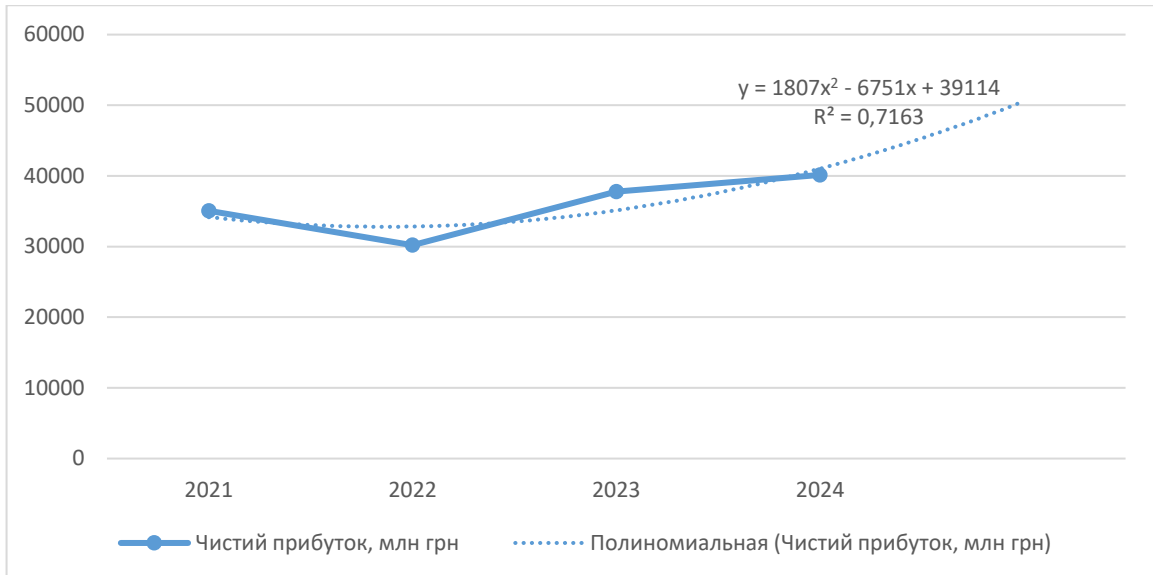

Рис. 3.5 – Прогнозування чистого прибутку

Згідно з рис.3.5 динаміки чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2024 роки, загальна тенденція до зростання фінансової результативності зберігається, незважаючи на періоди спаду. Зокрема, чистий прибуток знизиться у 2022 році через зовнішні дестабілізуючі фактори, такі як повномасштабна війна та економічна нестабільність. Тим не менш, банк продемонстрував стабільне зростання прибутковості в наступні роки, що свідчить про гнучку стратегію фінансування та ефективне антикризове управління.

Поліноміальна модель другого порядку $y = 1807x^2 - 6751x + 39114$, створена з даних 2021–2024 років, показує наближення до стійкого зростання, і коефіцієнт детермінації R^2 становить досить високий $R^2=0,7163$. Це дозволяє з певним ступенем достовірності прогнозувати подальше зростання чистого прибутку до близько 50 млрд грн у 2025 році.

Оримані результати будуть використані для розрахунку прогнозованих значень на 2025 рік (табл. 3.1).

Результати проведеного прогнозування основних показників фінансової безпеки ПАТ КБ «ПриватБанк» на 2025 рік показують стійкі позитивні тенденції у функціонуванні банківської установи, що вказує на те, що його фінансово-економічна безпека покращується. Прогнозоване зростання рентабельності активів (ROAA) до 8,7% та рентабельності власного капіталу (ROAE) до 67,2% свідчить про ефективне використання фінансових ресурсів банку, скорочення

витрат і підвищення ефективності операцій. Це є життєво важливим для стабільності внутрішньої організації та її здатності генерувати достатні прибутки в умовах більшої нестабільності в економіці та політиці.

Таблиця 3.1 – Прогнозні значення основних показників фінансової безпеки АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2021	2022	2023	2024	Прогноз на 2025
Рентабельність активів (ROA), %	8,0	3,6	7,5	7	8,7
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	50,0	33,2	60,4	55,6	67,2
Норматив НЗ (регулятивного капіталу), %	14,11	13,49	14,49	14,53	15,4
LCR (за всіма валютами), %	234,7	141,2	169,7	186,3	292,8
Чистий прибуток, млн грн	35050	30198	37765	40141	50275

Прогнозується, що норматив регулятивного капіталу (НЗ) зросте до 15,4%, що значно перевищує найнижче значення, встановлене Національним банком України. Це свідчить про те, що капіталова стійкість ПриватБанку покращилася, а також його здатність справлятися з потенційними ризиками, не втрачаючи фінансової стійкості. Такий рівень капіталізації забезпечує додатковий буфер безпеки, який можна використовувати для протидії зовнішнім і внутрішнім небезпекам.

Зростання прогнозного коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) до 292,8% є особливо позитивним сигналом. Дані показники є життєво важливими для фінансової безпеки, оскільки вони показують здатність банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами в будь-яких стресових ситуаціях. Щоб забезпечити стійкість короткострокової платоспроможності та підвищити довіру вкладників і контрагентів, високе значення LCR вказує на наявність значного обсягу високоліквідних активів.

3.2. Мінімізація ключових ризиків та їх вплив на економічну безпеку АТ КБ «ПриватБанк»

Своєчасна ідентифікація ризиків, які можуть дестабілізувати фінансову стійкість банку, знизити довіру клієнтів і інвесторів, а також вплинути на

здатність банку виконувати свої зобов'язання, є важливим етапом стратегічного управління для забезпечення банківської безпеки. Ця проблема особливо актуальна для ПАТ КБ «ПриватБанк», оскільки він має значні розміри, відіграє важливу роль у банківській системі України та знаходиться в складному економічному середовищі.

У результаті проведеного аналізу було визначено основні категорії ризиків, які мають найбільший вплив на рівень фінансової безпеки банку.

1. Кредитний ризик.

У результаті повномасштабної війни та макроекономічної нестабільності частка проблемних активів зросла, а платоспроможність окремих позичальників знизилася. Це збільшило навантаження на систему резервування та капітал банку. Чутливість до шоків підвищується, коли кредитний портфель зосереджений у певних областях.

2 Ліквідний ризик

Незважаючи на високий показник LCR, існує ризик відтоку коштів у разі загострення військово-політичної ситуації або зниження довіри вкладників. Порушення термінів узгодження активів і пасивів може вплинути на платоспроможність банку.

3. Операційний ризик, зокрема кіберризика

У зв'язку з широким використанням цифрових послуг, зокрема «Приват24», і зростанням кількості кіберзагроз банку необхідно посилити захист інформаційних активів, конфіденційності клієнтських даних і стабільності внутрішніх систем. Порушення кібербезпеки можуть призвести до фінансових втрат і негативного впливу на репутацію.

4. Репутаційний ризик

Збій у роботі дистанційного обслуговування, судові спори та скандали можуть знизити довіру до банку, що призведе до зменшення депозитної бази та відтоку клієнтів.

5. Ризик регуляторного тиску

Коли НБУ або міжнародні наглядові органи накладають вимоги щодо капіталу, прозорості та санкційного контролю, банк повинен змінити свої

процедури та системи управління, щоб відповідати змінам у законодавстві та стандартах.

Таблиця 3.2 – Напрями управління ризиками в забезпеченні економічної безпеки АТ КБ «ПриватБанк»

Напрямок	Характеристика
1. Кредитний ризик	
Заходи реагування	Посилення скорингових моделей, реструктуризація проблемної заборгованості, формування додаткових резервів
Очікуваний вплив на фінансові показники	Зменшення частки проблемних кредитів, зниження обсягів списання, підвищення ROA
Очікуваний вплив на фінансову безпеку	Зростання коефіцієнта покриття резервами, зменшення ризику втрати капіталу
2. Ліквідний ризик	
Заходи реагування	Збалансування строків активів і пасивів, зростання обсягу високоліквідних активів, розширення джерел фондування
Очікуваний вплив на фінансові показники	Підвищення LCR, зменшення ризику дефіциту ліквідності, стабілізація чистого прибутку
Очікуваний вплив на фінансову безпеку	Покращення структури балансу, зростання короткострокової платоспроможності
3. Операційний ризик (кібербезпека)	
Заходи реагування	Впровадження систем SIEM, багаторівнева автентифікація, регулярні аудити безпеки
Очікуваний вплив на фінансові показники	Зменшення витрат від шахрайства, збереження клієнтської бази, покращення рентабельності
Очікуваний вплив на фінансову безпеку	Зміцнення інформаційної безпеки, підвищення готовності до кіберзагроз
4. Репутаційний ризик	
Заходи реагування	Активна PR-стратегія, покращення сервісу, впровадження процедур швидкого реагування на скарги
Очікуваний вплив на фінансові показники	Збільшення обсягів депозитів, стабілізація ринку послуг, підвищення довіри
Очікуваний вплив на фінансову безпеку	Посилення репутаційної стійкості, зростання індексу клієнтської довіри
5. Регуляторний ризик	
Заходи реагування	Оновлення внутрішніх політик згідно з рекомендаціями НБУ та Базель III, комплаєнс-моніторинг
Очікуваний вплив на фінансові показники	Виконання нормативів, уникнення штрафів, зменшення адміністративного навантаження
Очікуваний вплив на фінансову безпеку	Підвищення рівня відповідності регуляторним вимогам, покращення оцінки нагляду

Усі ці ризики мають системний характер, і якщо вони поєднуються, вони можуть мати кумулятивний негативний ефект. Отже, управління ризиками повинно здійснюватися комплексно, використовуючи інтегровану систему внутрішнього контролю, кількісне моделювання того, як ризики впливають на фінансові результати, і інструменти для попередження. У наступному підрозділі

буде запропоновано конкретні заходи, які можуть суттєво підвищити рівень економічної безпеки АТ КБ «ПриватБанк».

Комплексне управління ризиками в АТ КБ «ПриватБанк» має вирішальне значення для збереження фінансово-економічної безпеки банку в період економічної нестабільності. Аналіз впливу конкретних ризиків і відповідних управлінських заходів дозволяє оцінити, наскільки добре працюють системи банку для стабілізації основних фінансових показників.

Зважаючи на те, що значна частина кредитного портфеля складає основну частину активів, кредитний ризик залишається одним з найбільш вагомих факторів. Запровадження систем скорингу, автоматизація аналізу ризиків і формування цільових резервів дозволяє передбачити зниження рівня NPL неефективних кредитів з поточних 22% до приблизно 18% до 2025 року. Це знизить тиск на показник рентабельності активів ROA і підвищить коефіцієнт покриття резервів.

У сфері ліквідного ризику прогнозується подальше зростання показника LCR коефіцієнта покриття ліквідністю понад 200%, що значно перевищує норматив НБУ (100%), завдяки заходам з управління строковими розривами між активами та пасивами. Це покращить короткострокову платоспроможність і покращить здатність банку працювати стабільно навіть під час нестабільних умов.

Впровадження сучасних систем кіберзахисту (SIEM, DLP і багатофакторна автентифікація) в напрямку операційного ризику, насамперед пов'язаного з інформаційною безпекою, сприятиме зменшенню непрямих витрат на ліквідацію інцидентів на 15–20 %, а також захисту чистого прибутку банку в середньостроковій перспективі.

Щодо репутаційного ризику, очікується приріст обсягів депозитних вкладень на 7–10% річних завдяки заходам щодо покращення обслуговування, оперативного реагування на звернення клієнтів і відкритої комунікації. Це сприятиме зміцненню коефіцієнта розвитку клієнтської бази, який у 2023 році сягнув 0,411, що вище нормативного діапазону 0,3.

Відповідність банку правилам НБУ та міжнародним стандартам Базель III гарантує управління регуляторним ризиком. Якщо коефіцієнт регулятивного капіталу, або НЗ, залишиться на рівні 14,5% у 2023 році (при нормативі 10%), це вказує на високий рівень фінансової стійкості та достатності капіталу. Банк має можливість впровадити ризик-орієнтовану стратегію розвитку до 2025 року, якщо він збережеться вище 14%.

Загалом, впровадження запропонованих заходів управління ризиками зміцнить фінансову стійкість банку, забезпечить стабільність доходів, ліквідності та капіталу. Це забезпечить основу довгострокової фінансово-економічної безпеки в турбулентних умовах.

3.3. Напрями підвищення економічної безпеки АТ КБ «ПриватБанк» в кризових умовах

Підвищення фінансової безпеки банківських установ є одним із найважливіших стратегічних завдань у сучасних умовах нестабільного фінансового середовища, посиленої конкуренції та зростання рівня банківських ризиків. Як системно важливий банк, АТ КБ «ПриватБанк» вважає, що фінансова безпека є важливою для підтримки банківської стійкості, захисту довіри клієнтів, дотримання правил НБУ та досягнення постійного прибутку.

Рекомендації щодо покращення фінансової безпеки повинні базуватися на результатах прогнозування та аналізу ризиків, наведених у попередніх підрозділах. Ці рекомендації повинні включати як внутрішні організаційно-фінансові процедури, так і елементи інституційно-регуляторної діяльності.

Основними пріоритетами в цьому контексті є:

- підвищення якості управління активами та пасивами з орієнтацією на довгострокову ліквідність;
- посилення капіталізації банку та підвищення ефективності використання власного капіталу;
- подальше вдосконалення систем управління ризиками (особливо кредитного, операційного та кіберризиків);

- цифровізація процесів моніторингу фінансової стійкості з використанням штучного інтелекту та аналітики великих даних;
- посилення прозорості корпоративного управління та ефективної комунікації з клієнтами і регуляторами.

Таблиця 3.3 – Вплив запропонованих заходів на економічну безпеку та ключові показники АТ КБ «ПриватБанк»

Напрямок заходу	Очікувані дії	Вплив на фінансові показники	Вплив на показники економічної безпеки	Очікуваний результат у 2025 р.
Підвищення якості активів	Оновлення політики оцінки застави, посилення контролю за кредитним портфелем	Зменшення частки проблемної заборгованості, зростання доходів від кредитування	Підвищення якості активів, зниження ризику втрат	ROA зросте до 8,2%, зменшення частки непрацюючих активів до 18%
Управління процентним ризиком	Диверсифікація активів із фіксованою та змінною ставкою	Стабілізація чистого процентного доходу	Підвищення стійкості до змін ринкових ставок	Чиста маржа зросте до 9,2%
Підвищення ліквідності	Розширення джерел короткострокового фінансування, зміцнення портфеля ліквідних активів	Покращення коефіцієнтів LCR та NSFR	Посилення здатності до виконання зобов'язань у кризових умовах	LCR > 200%, NSFR > 135%
Захист від кіберзагроз і шахрайства	Інвестування в кібербезпеку, моніторинг підозрілих операцій	Скорочення втрат від шахрайства, підвищення довіри клієнтів	Зменшення операційного ризику	Зменшення частки операційних втрат на 0,3–0,5% валового доходу
Розвиток клієнтської бази	Розширення цифрових сервісів, персоналізовані банківські продукти	Зростання обсягів вкладів і кредитів	Зміцнення фінансової стабільності за рахунок приросту капіталу	Приріст депозитів на 10%, зростання ROAE до 62%
Оптимізація витрат	Автоматизація процесів, скорочення адміністративних витрат	Підвищення операційної ефективності	Покращення співвідношення витрат до доходів	Коефіцієнт «витрати/доходи» знижується до 42%

В табл. 3.4 представлені фактичні значення показників за 2024 рік та прогнозні значення на 2025 рік, розрахованими методом екстраполяції тренду, з

урахуванням впливу запропонованих заходів щодо зміцнення фінансової безпеки.

Таблиця 3.4 – Прогноз ключових фінансових показників при впровадженні заходів АТ КБ «ПриватБанк» на 2025 рік

Показник	2024	Прогноз 2025	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Рентабельність активів (ROA), %	7,0	8,7	1,7	24,29%
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	55,6	67,2	11,6	20,86%
Норматив НЗ (регулятивного капіталу), %	14,53	15,4	0,87	5,99%
LCR (усі валюти), %	186,3	292,8	106,5	57,16%
Чистий прибуток, млн грн	40141	50275	10 134	25,24%
Коефіцієнт левериджу банку (K1)	0,30	0,35	0,05	16,67%
Коефіцієнт борг/ЕВІТДА (K2)	1,52	1,48	-0,04	-2,63%
Поточна ліквідність (K3)	2,36	2,43	0,07	2,97%
Абсолютна ліквідність (K4)	0,13	0,16	0,03	23,08%

Згідно з оцінкою прогнозних значень основних фінансових показників АТ КБ «ПриватБанк» на 2025 рік, можна зробити висновок, що банківська установа має значний потенціал для покращення своєї фінансово-економічної безпеки. Підвищення ефективності використання ресурсів свідчить про збільшення рентабельності активів ROA з 7,0% до 8,7% на 24,29%. Це стало можливим завдяки оптимізації операційних витрат, автоматизації роздрібного бізнесу та збільшенню частки прибуткових активів. На додаток до цього прогнозується рентабельність власного капіталу ROE на рівні 67,2%, що на 11,6 % вище за попередній рік, що свідчить про ефективну політику реінвестування прибутку та підвищення капіталізованої прибутковості.

Зростання показника нормативу НЗ регулятивного капіталу до 15,4% підтверджує відповідність банку вимогам Національного банку України та свідчить про нарощування резервів для покриття ризиків, включаючи зростання кредитування юридичних осіб при одночасному зниженні частки проблемної заборгованості.

Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR зріс з високим темпом на 57,16% до 292,8%, що свідчить про зростання надлишку ліквідності в результаті залучення нових депозитів від окремих осіб і компаній, консервативної політики управління ризиками та розміщення активів у низькоризикових цінних паперів.

Підвищення обсягів комісійних доходів, ефективна структура активів і поступове відновлення попиту на банківські послуги, зокрема кредитування бізнесу та населення, призвело до зростання чистого прибутку на 25,24% до 50 275 млн грн.

Що левереджу стосується K1, його підвищення до 0,35 пояснюється зменшенням залежності від зовнішніх джерел завдяки збільшенню частки власного капіталу у структурі фінансування. Здатність банку зменшити боргове навантаження при збереженні стабільного операційного прибутку демонструється покращенням K2 з 1,52 до 1,48.

Позитивні динаміки поточної та абсолютної ліквідності показують, що є гнучкість у виконанні короткострокових зобов'язань і що є достатньо грошових коштів для негайних потреб, що підвищує рівень оперативної фінансової безпеки.

Таким чином, прогноз на 2025 рік показує стійку тенденцію до покращення фінансової безпеки ПриватБанку завдяки збільшенню прибутковості, капіталізації, достатньої ліквідності та ефективному управлінню ризиками.

Висновки до розділу 3

Третій розділ дипломної роботи містить пропозиції щодо зміцнення фінансово-економічної безпеки АТ КБ «ПриватБанк» і глибоке аналітичне обґрунтування прогнозних підходів. У цьому розділі було створено комплексну модель прогнозування основних фінансових індикаторів на основі результатів аналізу попередніх розділів. Крім того, цільові заходи були розроблені з урахуванням імовірних ризиків і макроекономічних викликів.

Метод екстраполяції тренду використовувався для прогнозування основних показників фінансової безпеки банку на 2025 рік. Це дозволило оцінити очікувані значення рентабельності, ліквідності, капіталізації та прибутковості. Результати показали, що банк ефективніший за всіма основними напрямками: чистий прибуток має збільшитися на 25,2%, рівень прибутковості

ROA має збільшитися до 8,7% і рівень прибутковості ROE має збільшитися до 67,2%. Це свідчить про те, що банк збільшив свою фінансову самодостатність.

Різноманітні ризики, включаючи ризики ліквідності, операцій, кредиту та кібербезпеки, були визначені та класифіковані, щоб потенційно вплинути на фінансову безпеку ПриватБанку. Для кожного з них було розроблено докладні рекомендації щодо мінімізації. Ці рекомендації включали впровадження внутрішніх політик, впровадження цифрових інструментів управління ризиками, покращення інформаційної безпеки та покращення комплаєнс-контролю.

Запропоновано кілька стратегічних рішень, включаючи диверсифікацію кредитного портфеля, зміцнення ресурсної бази, оптимізацію структури активів, розробку цифрових послуг і покращення спілкування з клієнтами. Кожен захід був пов'язаний із прогнозованим впливом на фінансові показники та основні показники фінансової безпеки банку.

Узагальнюючи ПриватБанк має потенціал забезпечити високу фінансово-економічну безпеку навіть у нестабільних умовах. Запропоновані заходи спрямовані на підвищення довіри клієнтів, адаптивність до криз і стійкий розвиток на динамічному банківському ринку.

ВИСНОВКИ

Фінансово-економічна безпека є важливою для стабільності та ефективності банківської установи в умовах динамічного та ризикованого фінансового середовища. Вона створює основу для розвитку банку, захищаючи його від ризиків втрати ліквідності, платоспроможності та операційної надійності. Банки можуть ефективно протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, зберігаючи конкурентоспроможність на ринку банківських послуг, особливо в умовах посиленої конкуренції та нестабільної макроекономічної ситуації.

У першому розділі кваліфікаційної роботи було зібрано поточні думки студентів з України щодо сутності фінансово-економічної безпеки банківських установ, її структурних елементів і основних напрямків забезпечення. Виявилось, що це поняття є комплексним і охоплює не лише питання фінансової стійкості, але й питання інформаційної безпеки, захисту від шахрайства, кіберризиків і захисту конфіденційності даних. Такий метод є відповіддю на нові виклики ринку, які викликані високою волатильністю, цифровізацією банківської діяльності та множинністю каналів загроз.

У цьому випадку система забезпечення фінансово-економічної безпеки повинна базуватися на інтегрованому управлінні ризиками та використанні сучасних аналітичних інструментів для оцінки ліквідності, платоспроможності, прибутковості та операційної ефективності. Інноваційна стратегія управління банківськими ресурсами дозволяє швидко адаптуватися до змін на ринку, підтримувати стабільні фінансові потоки та своєчасно виявляти дестабілізуючі фактори. Ці питання стали особливо важливими під час кризових явищ, зокрема пандемії COVID-19 та воєнного стану. Це призвело до необхідності банків бути більш гнучкими, адаптивними та стійкими до шоківих впливів.

У другому розділі кваліфікаційної роботи аналізується фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» з точки зору забезпечення економічної безпеки банківського сектору України. Зважаючи на те, що банк займає провідне місце на національному фінансовому ринку, його діяльність має системне значення для

підтримки економічної стабільності в країні. ПриватБанк утвердився як найбільший банківський інститут країни завдяки широкій мережі відділень, впровадженню інноваційної цифрової інфраструктури (платформи «Приват24») та зосередженості на потребах клієнтів. Таким чином, структура управління з незалежною наглядовою радою відповідає високим стандартам корпоративного врядування та підвищує прозорість і відповідальність у прийнятті стратегічних рішень.

Оцінка фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» свідчить про те, що управління банківськими ресурсами, особливо в роздрібній частині, є дуже ефективним. Підвищення попиту на банківські послуги та ефективне функціонування бізнес-моделі свідчить про стабільне зростання чистих процентних та комісійних доходів протягом 2021-2023 років у середньому на 832 млн грн. З іншого боку, незначне скорочення чистого доходу на ринках капіталу свідчить про вплив макроекономічних обмежень, зокрема низьких відсоткових ставок і зниженого інтересу інвесторів, що є типовим для періодів нестабільності.

Аналіз фінансової стійкості ПриватБанку підтверджує, що, незважаючи на вплив зовнішніх шоків, зокрема повномасштабного збройного конфлікту, банк демонструє достатню фінансову стабільність. Результати 2023 року є особливо важливими, оскільки вони демонструють покращення фінансових показників після падіння рентабельності 2022 року. Це стало можливим завдяки використанню адаптивних управлінських методів, які спрямовані на зниження ризиків і підвищення довіри клієнтської бази.

У світлі поточної економічної нестабільності головним завданням АТ КБ «ПриватБанк» є зміцнення фінансової стійкості шляхом оптимізації балансу активів і зобов'язань, диверсифікації джерел прибутку, підвищення ефективності операційної діяльності та розробки цифрових сервісів. Це дозволить лідерам зберегти свої посади та забезпечити стабільне функціонування банку як важливого елемента фінансової стабільності країни.

У третьому розділі було розглянуто прогнозування основних фінансових показників ПриватБанку за допомогою методу екстраполяції тренду. Очікується

зростання чистого прибутку до 50,3 млрд грн, рентабельності активів до 8,7%, рентабельності активів до 67,2%, LCR до 292,8% і нормативу НЗ до 15,4%. Ці прогнози показують, що фінансова стійкість установи скорочується.

Крім того, було детально досліджено основні ризики, які можуть вплинути на фінансову стабільність банку, і було розроблено стратегії для зменшення цих ризиків. Запропоновані організаційні та цифрові заходи можуть покращити показники ліквідності К3, К4, знизити боргове навантаження К2 і підвищити капіталізацію банку К1. Розрахунки впливу кожного заходу на основні фінансові показники були виконані, що підтверджує ефективність рекомендованих рішень.

Таким чином, ПриватБанк має всі підстави підтримувати високий рівень фінансово-економічної безпеки навіть у складних умовах. Підвищення стійкості, підвищення фінансової гнучкості та збереження довіри клієнтів є ефективними інструментами, які можуть зміцнювати банк і банківську систему України загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барилюк М.-М. Р. Функціонування системи забезпечення економічної безпеки комерційного банку. Світ фінансів. 2019. Вип. 2. С. 158-169.
2. Вергун А. М., Давиденко А. А. Забезпечення економічної безпеки банку. Соціально-гуманітарний вісник. 2021. Вип. 25. С. 196-200.
3. Єпіфанов А. О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / За заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми: ДВНЗ «УАБС нБУ», 2009. 295 с
4. Дмитров С. О. Управління економічною безпекою комерційного банку. Фінансовий простір. № 2 (6). 2020. С. 11-15
5. Прокопенко Н. С., Виклюк М. І. Складові безпеки банківської діяльності. Науковий вісник НЛТУ України. 2020. Вип. 24.1. С. 302-308.
6. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру. Економіка і прогнозування. 2019. № 1. С. 7-25.
7. Хитрін О. І. Фінансова безпека комерційних банків. Фінанси України. 2024. № 11. С. 118-124.
8. Болгар Т. М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08. Суми: ДВНЗ «УАБС нБУ», 2009. 22 с.
9. Побережний С. М., Пластун О. Л., Болгар Т. М. Фінансова безпека банківської діяльності. Суми : УАБС НБУ, 2020. 112 с.
10. Шевчук Ю. В., Білорус А. І. Особливості управління економічною безпекою банківського сектору України. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2019. Т. 24, Вип. 4. С. 170-174.
11. Гребенюк Н. О. Фінансова безпека банків: система розпізнання загроз та усунення ризиків. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: «Економічна». 2021. № 91. С. 53-64.
12. Барилюк М.-М. Р. Аналіз категоріального апарату дослідження економічної безпеки комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2022. Вип. 23(3). С. 48-53.

13. Добрик Л. О., Запорожець Г. В. Фінансова безпека банку як складова його стійкості. Ефективна економіка. 2020. № 6. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3116>
14. Аванесова Н. Е., Ілляшенко М. П. Концептуальні основи управління фінансово-економічною безпекою банків. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. Вип. 6(2). С. 93-97.
15. Киш Л. М. Аспекти економічної безпеки банку. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 27(2). С. 98-103.
16. Марків Г. Банківський стратегічний менеджмент: особливості та напрями розвитку. Вісник Львівського національного аграрного університету. 2021. № 21 (1). С. 41-45.
17. Левицький В. Формування механізму управління економічною безпекою банківської установи. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Гроші, фінанси та кредит. 2020. С. 90-95.
18. Бланк А. И. Финансовый менеджмент: учеб. курс. Киев: Эльга; Ника-Центр, 2007. 521 с.
19. Копилюк О. І. Механізм управління економічною безпекою банків України. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2022. Вип. 3. С. 62-65.
20. Новікова Т. В., Ворон Д. В. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банку. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2023. № 12(2). С. 111-114.
21. Ситник Н. С., Башко Л. М. Фінансова безпека банків як передумова стабільного розвитку банківської діяльності України. Бізнес-навігатор. 2021. Вип. 6. С. 198-202.
22. Тарасенко І. О., Чернишов М. О. Теорія та практика управління економічною безпекою банку. Формування ринкових відносин в Україні. 2024. № 10. С. 8-13.
23. Савчук А. В. Управління економічною безпекою комерційного банку. Фінанси і кредит. 2024. С. 306-307.

24. Basel Committee on Banking Supervision. A sound capital planning process: fundamental elements, January 2024 / website of Bank for International Settlements URL : <http://www.bis.org/publ/bcbs277.htm>.

25. Барилюк М.-М. Р. Аналіз категоріального апарату дослідження економічної безпеки комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2019. Вип. 23(3). С. 48-53.

26. Левицький В. Формування механізму управління економічною безпекою банківської установи. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Гроші, фінанси та кредит. 2019. С. 90-95.

27. Ситник Н. С., Васьків І. М. Фінансова безпека банків як один зі складників економічної безпеки держави. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2020. Т. 29(68), № 6. С. 129-132.

28. Офіційний банк АТ КБ «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/>

29. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2022 р URL: <https://privatbank.ua/>

30. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2023 р URL: <https://privatbank.ua/>

31. Консолідований річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2024 р URL: <https://privatbank.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31.12.2023р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г.Бьош
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31.12.2023р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31.12.2024р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2024	31 грудня 2023
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	151 768	152 282
Кредити та аванси банкам	7	86 589	134 237
Кредити та аванси клієнтам	8	112 761	92 019
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		375 094	271 847
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	110 699	100 376
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	204 240	171 471
- за амортизованою собівартістю	9	60 155	-
Поточні податкові активи	26	4	4
Інвестиційна нерухомість	10	2 005	2 340
Основні засоби	11	5 173	5 127
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 972	1 563
Відстрочені податкові активи	26	1 629	1 952
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	13 496	9 493
Інші нефінансові активи	13	9 932	9 094
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	14	1 008	20
Загальна сума активів		761 461	680 008
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	15	621 596	555 525
Інші залучені кошти	16	6 199	2 630
Поточні податкові зобов'язання	26	21 553	25 790
Інші фінансові зобов'язання	17	4 072	3 038
Забезпечення у т.ч.:	18	6 013	5 438
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 046	1 111
- інше забезпечення		4 967	4 327
Інші нефінансові зобов'язання	19	2 884	2 741
Загальна сума зобов'язань		662 317	595 162
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	2 558	(1 741)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	20	14 847	12 959
Накопичений дефіцит		(136 518)	(144 629)
Загальна сума власного капіталу		99 144	84 846
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		761 461	680 008

Затверджено до випуску та підписано 18 березня 2025 року.

Карл Мікаель Бюркнер
Голова ПравлінняЛ. П. Чернишова
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)Л. П. Чапістрок
В. о. Головного бухгалтера

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31.12.2024р.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентні доходи в т.ч.:		77 594	66 238
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	21	72 893	61 614
- інші процентні доходи	21	4 701	4 624
Процентні витрати	21	(10 706)	(6 616)
Чистий процентний дохід		66 888	59 622
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	22	(2 072)	(4 588)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		64 816	55 034
Комісійні доходи	23	46 602	41 589
Комісійні витрати	23	(18 834)	(17 150)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		5 497	10 174
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(3 201)	(1 076)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 093	1 266
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	10 298	4 648
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		41	185
Витрати на виплати працівникам		(12 484)	(10 552)
Амортизаційні витрати	11	(2 731)	(2 175)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	24	(11 341)	(10 946)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	18, 24	(609)	194
- адміністративні та операційні витрати	24	(10 732)	(11 140)
Інші доходи	25	1 619	2 173
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(376)	(407)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		81 004	72 766
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	26	(40 863)	(35 001)
Прибуток за рік		40 141	37 765

Затверджено до випуску та підписано 18 березня 2025 року.

Карл Мікаель Бюркхарт
Голова ПравлінняОлена Чернишова
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)Л. П. Чапістрак
В. о. Головного бухгалтера